

OBEC ŽIRANY

**Program hospodárskeho
a sociálneho rozvoja 2014 - 2020**

Obsah

0 Úvod	2
1 Ekonomické a sociálne východiská.....	3
1.1 Situačná analýza	3
1.1.1 Vymedzenie územia	3
1.2 Socio - ekonomická analýza obce	4
1.2.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	4
1.2.2 Ekonomická základňa obce	12
1.2.3 Infraštruktúra v obci	22
1.3 SWOT analýza	33
2 Strategická časť	35
2.1 Vízia obce	35
2.1.1 Špecifické ciele, priority a opatrenia rozvoja	35
3 IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ.....	36
3.1 Popis jednotlivých cieľov a opatrení.....	36
ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1	36
Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania	36
PRIORITA 1.2 Rozvoj infraštruktúry a životné prostredie obce	37
Opatrenie 1.2.1 Dobudovanie infraštruktúry obce	37
Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce	38
ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2.....	38
Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce	38
Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	38
Opatrenie 2.1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce v obci	39
3.2 Zásobník projektových zámerov	40
3.3 Akčný plán na roky 2015-2020.....	41
3.4 Definícia projektov akčného plánu na roky 2014-2020	45
4 Monitorovanie a hodnotenie	64
5 Záver	65

0 Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je rozvojový dokument zohrávajúci dôležitú úlohu pri určovaní strategického smerovania rozvoja obce.

Pre udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj obce v nasledujúcich rokoch je dôležité komplexné zhodnotenie úrovne súčasného rozvoja územia, príležitostí, ale aj prekážok rozvoja. Analýze sa venuje prvá časť PHSR. Na základe tejto analýzy a stretnutí so samosprávou obce a prieskumom medzi občanmi bola vytvorená druhá časť PHSR, tzv. programová časť. Obsahuje informácie o možných oblastiach rozvoja obce do roku 2020.

Dokument zároveň prispieva k zlepšovaniu územnej spolupráce a vytváraniu regionálnych a cezhraničných partnerstiev za rozvojovými účelmi.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja musí byť každoročne monitorovaný, jeho plnenie a zabezpečenie má byť vyhodnocované. PHSR má byť v súlade s národnými, regionálnymi a miestnymi stratégiami.

Vypracovaním tohto programového dokumentu sa obec môže zapojiť aj do procesu využitia nielen verejných prostriedkov Slovenskej republiky, ale aj prostriedkov Európskej únie.

Podakovanie v súvislosti s tvorbou tohto dokumentu patrí všetkým pracovníkom obecného úradu i ďalším zainteresovaným za ústretový prístup i spoluprácu pri získavaní informácií o území.

1 Ekonomické a sociálne východiská

1.1 Situačná analýza

1.1.1 Vymedzenie územia

Obec Žirany má rozlohu 15,56 km², administratívne je začlenená do územného celku NUTS 2 Západné Slovensko, Nitrianskeho samosprávneho kraja a okresu Nitra. Je situovaná 10 km severovýchodne od krajského mesta Nitra, blízko sa nachádza aj okresné mesto Zlaté Moravce. Žirany sú zaradené do urbanizačného priestoru krajského mesta Nitra.

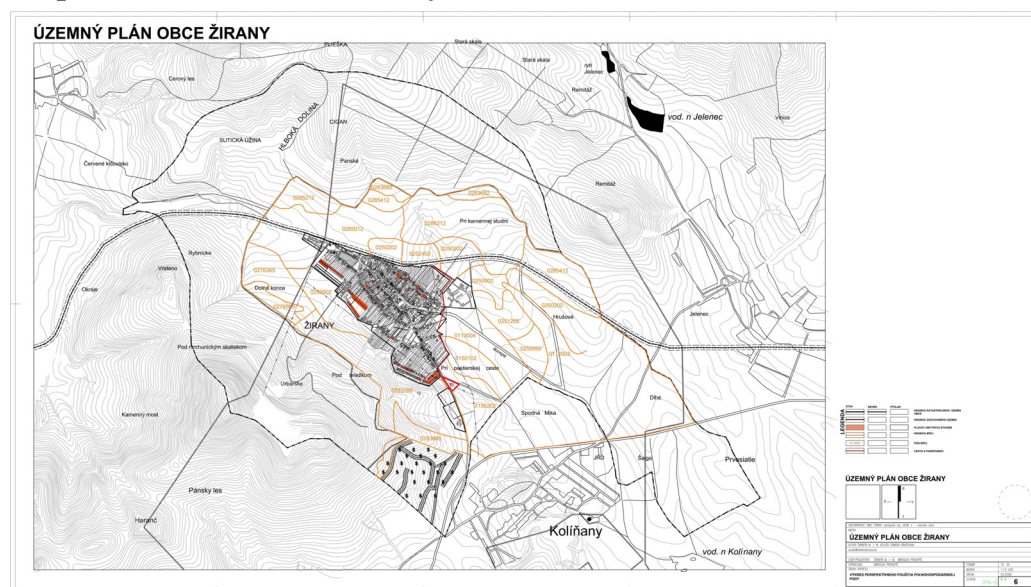
Jej poloha vytvára dobré podmienky na dochádzku za zamestnaním v priemysle mesta a regiónu. Táto poloha tiež predurčuje veľký potenciál pre rozvoj obce, pretože členité a diverzné prostredie predpokladá aj vysokú rozmanitosť zdrojov (nerastných surovín, poľnohospodárskych pôd, druhov rastlín a živočíchov, progresívnu vodnú dynamiku a podobne), ktoré je možné využiť na priemyselnú a poľnohospodársku výrobu, poskytovanie služieb miestnym obyvateľom aj návštevníkom obce (napr. v rámci cestovného ruchu).

Obec leží na úpätí pohoria Trábeč. Minimálna nadmorská výška v obci je 210 m.n.m., maximálna nadmorská výška je 470 m.n.m. . Obec susedí s katastrálnymi územiami Štítáre, Mechenice, Bádice, Jelenec a Kolíňany. Kataster obce je pomerne rovnomerný, s výbežkom na juhovýchod.

Do obce je dobrá dopravná dostupnosť, má dobré spojenie verejnou dopravou aj osobnou dopravou. V obci sa nachádzajú 4 zastávky SAD. Obcou vedie aj železničná trať, momentálne však nefunguje prevádzka vlakov osobnej dopravy. Obec má aj napojenie na rýchlostnú komunikáciu R1 cez Nitru do BA a cez Beladice do Banskej Bystrice. Rýchlostná komunikácia obcou neprechádza priamo, ale nachádza sa v jej blízkosti.

Historický pôdorys sídla bol veľkoryso založený formou obostavaného centrálného priestranstva, ktorého dominantou na najvyššom mieste priestranstva sa stal kostol. Domoradia tvorili ucelenú formu usporiadania s obecnými studňami a vstupmi do dvorov cez brány. Stred obce tvorila zeleň pozdĺž potoka.

Mapa č. 1 Kataster obce Žirany

Zdroj: územný plán obce

1.2 Socio - ekonomická analýza obce

1.2.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

1.2.1.1 História obce

Prvá písomná zmienka o obci Žirany pochádza z roku 1113, kedy sa v tzv. Zoborskej listine uvádza medzi majetkami benediktínskeho opátstva svätého Hypolita na Zobore. Táto listina sa zachovala v origináli a je vlastníctvom Nitrianskeho biskupstva. Pri spisovaní majetkov Zoborského opátstva sa vytyčovali a popisovali medze, ktoré ohraničovali majetky opátstva. V prípade Žirian je uvedený údaj: In Sire est terminus fluvius Zutisca. V preklade: V Žiranoch predstavuje hranicu [majetkov opátstva] potok Suticka. V roku 1349 sa v jednej listine uvádza, že obce Kolíňany a Žirany boli celkom zničené (terra desolata). Pravdepodobne po tomto roku boli tieto obce doosídľované, pričom noví osadníci dostali určité daňové úľavy. Od roku 1360 až do roku 1848 sa Žirany stávajú poddanskou obcou Nitrianskeho biskupstva. V roku 1379 sa tu pestovalo veľmi kvalitné hrozno. Ostrihomská kapitula si určila právo, aby sa do Ostrihomu vozilo víno zo Žirian a Kolíňan. Zo začiatku XV. storočia sa v chotári obce Žirany spomínajú pece, v ktorých sa pravdepodobne páliło vápno. Niet sa čo čudovať, lebo v roku 1605 sa odporúčajú Žirany, kde sa páli kvalitné vápno. Na začiatku XVII. storočia chceli totiž jezuiti postaviť jednu katolícku univerzitu. Rozhodovalo sa medzi Topoľčanmi a Trnavou. V liste, kde sa odporúčali Topoľčany, sa vyslovene písalo o tom, že kamene na stavbu treba doviešť z Kovariet a vápno zo Žirian. V tom istom roku začali Nitru obliehať Bočkajove oddiely. Protestantští žoldnieri, ktorí prechádzali cez obec, pookrádali aj obyvateľov. V čase tureckej expanzie sa obec Žirany pričlenila k Novým Zámkom, kde sa začali odvádzať dane. Počas povstania Františka Rákócziho II. sa cez obec dostali mnohé kurucké oddiely, ktoré si cez Suticku skracovali cestu na druhú stranu Zobora. Tadiaľ prechádzali aj zvyšky kuruckých vojsk, ktoré odmietli kapituláciu pri Preseľanoch. Kurucký veliteľ Ladislav Očkaj sa tam (v roku 1708) vzdal cisárskemu generálovi Pálfiemu, pričom sa samotná kapitulácia podpísala v lefantovskom kláštore rehole pavlínov. Obyvateľstvo Žirian postihli aj iné katastrofy: morové a cholerové epidémie, resp. aj ničivé požiare. Jednou z najťažších epidémií bola v roku 1739, ktorá zahubila takmer 30% obyvateľov Nitry. Z cholerových epidémií bola najstrašnejšia v roku 1831. V najstarších uhorských štatistikách (1784 - 1787) sa píše, že v obci je 124 domov a žije tu 786 obyvateľov (155 rodín). Zaujímavé je aj sociálne rozdelenie: 89 gazdov a 81 želiarov (deti a ženy sa do týchto tried nepočítali). Staré záznamy v krstnej matrike svedčia o obetavosti miestneho pána farára, ktorý chodieval zaopatrovať chorých. Aby tých pohrôm nebolo dosť, obec v roku 1847 postihol veľký hladomor. V tom roku bola doslova mizerná úroda, preto v poslednej chvíli občanom pomohol nitriansky biskup, ktorý im nechal otvoriť svoje sýpky. V roku 1851 sa o obci takto píše: Maďarská obec v Nitrianskej župe, ktorá je od Jelenca vzdialená na pol hodiny cesty. Má 790 obyvateľov, ktorí sa hlásia k rímskokatolíckej Cirkvi. V obci je farský kostol, disponuje pozemkami priemernej bonity a má vlastné lesy a vinohrady. Patrónom (zemepánom) obce je Nitrianske biskupstvo, pričom poštovú stanicu má v Nitre. Zaujímavá je aj štatistika obyvateľstva z roku 1881. Uvádza, že v Žiranoch žije 774 obyvateľov, z ktorých 751 je katolíkov a 23 izraelitov. Pestré je aj národnostné rozdelenie: 720 Maďarov, 26 Slovákov, 23 Židov a jeden Nemec.

História osídlenia zaraďuje Žirany do obcí zoskupených pod Zoborom, ich osídlenie bolo založené na poslaní ochrany pohraničných oblastí. Obce získali postavenie poľnohospodárskych obcí, obec Žirany bola povestná ťažbou vápenca. Obce pod Zoborom

vytvárajú kultúrno-historický mikroregión so svojimi ľudovými zvykmi a svojím národopisom. Osídlenie obcí vychádza z geografie podhoria, Žirany ležia na úpätí Žibrice.

1.2.1.2 Prírodný potenciál obce

Katastrálne územie obce Žirany sa rozprestiera na rozhraní úpätia pohoria Tríbeč a Žitavskej pahorkatiny. Tríbeč je z geografického hľadiska členený na dve základné jednotky. Je to južná skupina Zobora, ukončená najvyšším vrchom Žibrica (617 m n. m.) a skupina veľkého Tríbeča. Oddelené sú výraznou zníženinou pri Žiranoch.

Územie Žirian spadá do povodia rieky Žitava. Hlavným recipientom pre odvádzanie povrchových vôd z územia obce je tok Bocegaj, ktorý preteká juhovýchodnou časťou obce a ústi mimo katastra do vodnej nádrže Kolíňany. Uvedený tok v rámci katastra je neupravený, koryto v celom úseku meandruje. Prietoky vody v toku nie sú regulované. Jeho ľavostranným prítokom je potok Hunták, ktorý preteká severovýchodnou časťou obce. Uvedený tok je neupravený, koryto v celom úseku meandruje. Z pohľadu ochrany si najväčšiu pozornosť zasluhuje prielom potoka Hunták. Pramenná časť vyviera z podzemných vôd pod úpäťm Žibrice.

Žirany sa nachádzajú v miernom pásme na rozhraní kontinentálnej a atlanticko-kontinentálnej oblasti. Členitý terén a mikroklima určujú aj rozdiely v miestnych klimatických pomeroch: časť obce môžeme zaradiť do teplej oblasti, kde je ročne viac ako 50 letných dní s denným maximom teploty vzduchu viac ako 25 stupňov Celzia a časť do mierne teplej oblasti, a v oboch prípadoch do okrskov mierne vlhkých s miernou zimou. Ročná suma globálneho žiarenia je cca. 1200 kWh.m². Priemerné ročné teploty sú okolo 9 stupňov Celzia a ročný úhrn zrážok je v priemere 600 mm, hoci v posledných rokoch sa v dôsledku globálnych zmien prejavujú veľké lokálne výkyvy. Čo sa týka vodnej bilancie, ročne chýba cca 100 až 150 mm zrážok. Počet dní so snehovou pokrývkou je asi 50. Oblasť je relatívne málo zaťažená prízemnými inverziami.

Dominantou krajiny je vrch Žibrica (617 m.n.m, kóta tesne za hranicami k.ú.) Pre územie Žibrice a Vápeníka je lokálne typický krasový reliéf. Lokalita Žibrica – skladná stena je skalný odkryv v strednoriasových vápencoch na sever od vrcholu Žibrice. Najvýznamnejším krasovým útvarom v škrapovom poli je Zvislá jaskyňa na hrebeni medzi Žibricou a Vápeníkom na južnom okraji lomu. Je to najväčšia jaskyňa v pohorí Tríbeč a vznikla v eróznej pukline strednoriasových vápencov. V súčasnosti je z bezpečnostným dôvodom uzavretá kovovým príklopom, pretože tu v minulosti došlo aj k smrteľným úrazom. V jaskyni boli pozorované aj netopiere.

V geologickom prostredí Žirian sa vyskytuje niekoľko významných nerastných surovín, z ktorých v súčasnosti sa využíva najmä vápenec. Žiriansky lom sa nachádza cca 2 km na juh od obce. Tunajší vápenec obsahuje menej ako 1,91 % MgO, preto je vhodný na výrobu vápna, ďalej vápna na pórobetón, vzdušného vápna a mletých vápencov. Vápenec Žibrice sa ťaží od 50. rokov 20. storočia. Obrovský kameňolom na jednej strane poskytuje možnosti priemyselného rozvoja obce, na strane druhej je veľkým zásahom do životného prostredia miestnych obyvateľov. Ochrana prírody je zabezpečená limitovaním činností v jej ochranných pásmach, určené sú hranice dobývacích priestorov kameňolomu.

Vrchný panón v pobrežnom vývoji obsahuje aj uhoľné sloje, ktoré sú hrubé od niekoľkých centimetrov až po 1 m pri Mecheniciam (pri Žiranoch však v jednom prípade dosahujú mocnosť až takmer 2 m)

Čo sa týka pôd, v katastri obce sa nachádzajú nasledovné pôdy: kambizeme modálne až kultizemné, nasýtené až kyslé, podzoly modálne, fluvizeme glejové. Geologické prostredie tu vytvárajú vápence a kremence.

Potenciálna vegetácia vyskytujúca sa na území obce, sa podľa pôdno-klimatických podmienok, delí nasledovne: najbežnejší typ tvoria dubovo-hrabové lesy, na teplých, suchých stanovištiach sa vyskytujú aj dubovo-cerové lesy, lipovo-javorové lesy sa vyskytujú blízko hraníc katastrálneho územia Žirian, na severnom úpätí Žibrice sú bukové lesy na vápencoch a dolomitoch.

Ďalej, na naplaveninách popri potoku Bocegaj sú lužné lesy nízinné, konkrétne jaseňovo-brestovo-dubové a pri potoku Hunták sa vyskytujú lužné lesy podhorské až horské, v najnižších nadmorských výškach na Slovensku.

Vegetácia v pahorkatinnej časti katastra sa využívala veľmi intenzívne, pretože iba tu boli vhodné podmienky na poľnohospodársku výrobu. Popri pestovaných plodinách sa vyskytuje aj spontánna vegetácia burín a iných ruderalných druhov rastlín.

Ochrana prírody a životného prostredia

Do katastrálneho územia obce Žirany zasahujú nasledovné chránené územia vyhlásené podľa zákona o ochrane prírody:

- CHKO Ponitrie – 2. stupeň ochrany
- PR Žibrica – 4. stupeň ochrany
- CHA Huntácka dolina – 4. stupeň ochrany

Vodný tok Bocegaj a Hunták tvoria biokoridory územia.

Chránená krajinná oblasť Ponitrie bola založená v roku 1985. Prírodná rezervácia Žibrica o rozlohe 24,5 ha bola vyhlásená Úpravou Povereníctva kultúry v r. 1954 (predtým Štátna prírodná rezervácia Žibrica). Vyhlásenie prírodnej rezervácie bolo novelizované a súčasná rozloha PR Žibrica je 68,6 ha. Zvislá jaskyňa bola vyhlásená za prírodnú pamiatku v r. 1995. Údolie potoka Hunták bolo v r. 2000 vyhlásené za chránený areál. Chránené územia v Žiranoch spravuje pobočka Štátnej ochrany prírody SR v Nitre.

1.2.1.3 Ľudské zdroje

Kvalita ľudských zdrojov je rozhodujúca pre rozvoj územia. Počet obyvateľov, vzdelanostná štruktúra, veková štruktúra a indexy ukazujú pozitívne alebo negatívne trendy prebiehajúce v území.

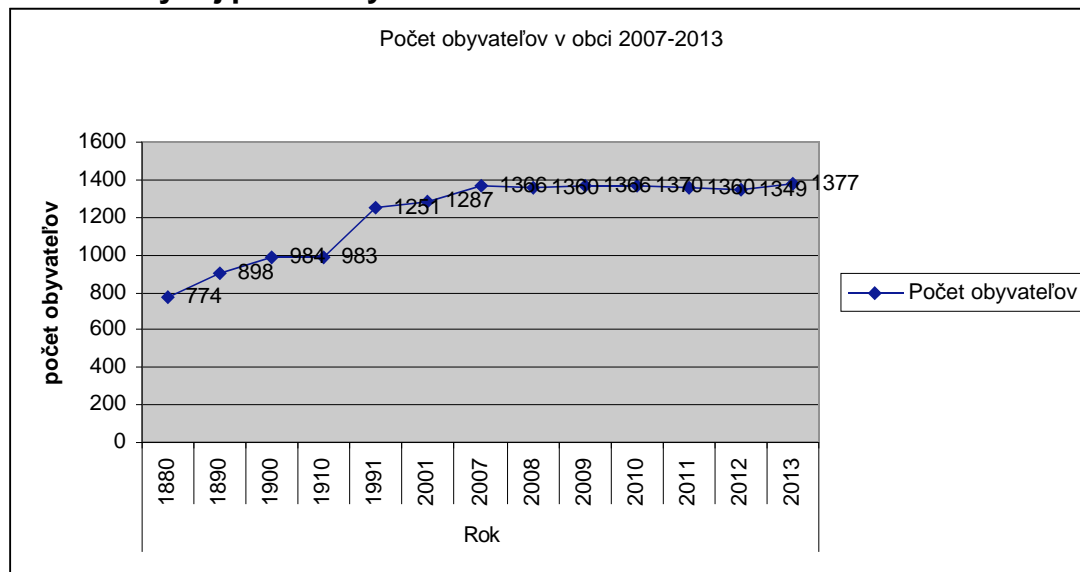
V *Nitrianskom kraji*, do ktorého obec patrí, klesol počet obyvateľov v rokoch 2007-2012 o 18 358. V roku 2012 tak v kraji žilo 688 400 obyvateľov. Tento vývoj je v kraji daný najmä prirodzeným úbytkom populácie. Na druhej strane, do kraja obyvatelia prichádzajú, má migračný prírastok, avšak aj ten sa v posledných rokoch znižuje.

Celkový prírastok obyvateľov v *okrese Nitra* mal najväčší vzostup v rokoch 2010 a 2011 kedy do okresu pribudlo viac ako 400 obyvateľov, od roku 2013 začal celkový prírastok klesať, ale stále ostáva v pozitívnych číslach.

Tabuľka č. 1 Vývoj počtu obyvateľov obce

Rok	1880	1890	1900	1910	1991	2001	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov	774	898	984	983	1251	1287	1366	1360	1366	1370	1360	1349	1377

Zdroj: Obecný úrad, Retrospektívny lexikón obcí

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvateľov 2007-2013

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR

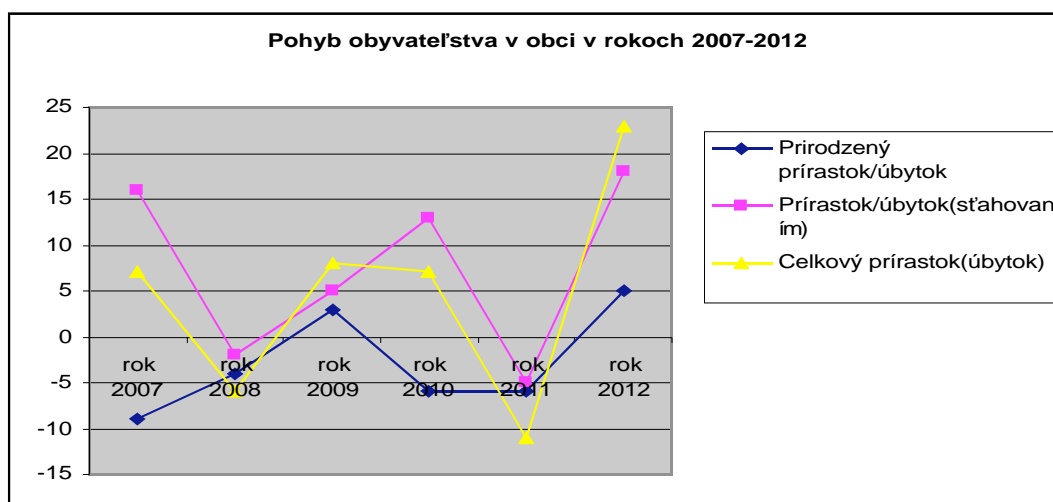
V 17. a 18. storočí sa počet obyvateľov obce pohyboval v rozmedzí 750-990 obyvateľov. V rokoch 1991-2013 v obci už žilo viac ako tisíc obyvateľov. V rokoch 2007-2013 nenastal priamy nárast počtu obyvateľov, vidíme skoky. V roku 2012 počet obyvateľov výrazne klesol oproti roku 2011, pričom v roku 2013 znova výrazne vzrástol. Avšak za celé obdobie môžeme vidieť trend zvyšovania počtu obyvateľov. V obci žije viac žien ako mužov, počet mužov rastie a počet žien zostáva na rovnakej úrovni. V roku 2013 bola hustota obyvateľstva v obci 88,49 obyvateľov/km².

Tabuľka č. 2 Prirodzený, migračný a celkový prírastok/úbytok obyvateľstva

	Živona rodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok /úbytok	Prist'a hovalí	Vyst'a hovalí	Prírastok /úbytok (sťahovaní)	Celkový prírastok(úbytok)
2007	8	17	-9	29	13	16	7
2008	12	16	-4	15	17	-2	-6
2009	12	9	3	23	18	5	8
2010	7	13	-6	20	7	13	7
2011	12	18	-6	18	23	-5	-11
2012	19	14	5	36	18	18	23

Zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 2 Pohyb obyvateľstva v rokoch 2007-2012

Zdroj: Obecný úrad Žirany

Prirodzený prírastok v obci obce bol väčšinu sledovaných rokov v záporných číslach, naopak migračný prírastok vykazoval najmä pozitívne hodnoty. V roku 2012 nastal nárast v počte prisťahovaných obyvateľov. Aj v rokoch 1997-2006 bol migračný prírastok obyvateľstva kontinuálne v pozitívnych číslach. *Celkový prírastok* obyvateľstva prezrádza pribúdanie občanov obce s výnimkou rokov 2008 a 2011.

Vidíme, že migračný prírastok obyvateľov vykazuje dlhodobý pozitívny vývoj. Obec sa nachádza v blízkosti mesta Nitra, má dobrú dopravnú dostupnosť a príjemné podmienky na bývanie. Za predpokladu vytvorenia dostatku priestoru, pozemkov či infraštruktúry pre nových obyvateľov sa môže očakávať ďalší pozitívny trend migrácie do obce.

Tabuľka č. 3 Veková štruktúra obyvateľstva

	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Predproduktívny vek	223	16,21	216	15,77	203	14,73	197	14,22	184	13,64	197	14,36
produktívny vek	885	64,32	889	64,89	904	65,6	911	65,78	997	73,91	1004	73,18
poproduktívny vek	268	19,48	265	19,34	271	19,67	277	20	168	12,45	171	12,46
priemerný vek	37,66	-	37,99	-	38,42	-	38,69	-	39,21	-	39,08	-

Zdroj: ŠÚ SR, Bilancia pohybu obyvateľstva

Graf č. 3 Veková štruktúra obyvateľstva

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ŠÚ SR, Bilancia pohybu obyvateľstva

Veková štruktúra obce nám naznačuje, že do roku 2011 šlo o regresívny typ populácie, počet obyvateľov v poproduktívnom veku bol vyšší ako počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Od roku 2011 začala mať obec počet obyvateľov v predproduktívnom veku vyšší ako počet obyvateľov v poproduktívnom veku. Tomuto vývoju zodpovedajú aj indexy vitality, starnutia a ekonomickej zaťaženia, ukazovatele vnútornej dynamiky obyvateľstva.

Index starnutia (pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva) vyjadruje počet osôb vo veku 65 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0-14 rokov.

Index vitality (pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva) vyjadruje počet osôb vo veku 0-14 rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku nad 65 rokov.

Index ekonomickej zaťaženia vyjadruje mieru, akou je produktívna zložka populácie zaťažená neproduktívnou zložkou populácie. Je pomerom počtu osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku.

Vybrané indexy majú pozitívny vývoj hodnôt v období rokov 2007-2013.

Tabuľka č. 4 Index starnutia, index vitality, index ekonomickej zaťaženia

	Index starnutia	Index vitality	Index ekonomickej zaťaženia
2007	1,20	0,83	0,55
2008	1,23	0,82	0,54
2009	1,33	0,75	0,52
2010	1,41	0,71	0,52
2011	0,91	1,10	0,35
2012	0,87	1,15	0,37

Zdroj: vlastné výpočty na základe údajov Bilancie obyvateľstva zo ŠÚ SR

Z vývoja týchto indexov môžeme vidieť, že populácia v obci mladne a ekonomická zaťaženosť obyvateľov v produktívnom veku obyvateľmi v poproduktívnom veku klesá. Pozitívny vývoj indexov môžeme vidieť najmä v rokoch 2011 a 2012, kedy vidíme výrazné zlepšenie hodnôt týchto indexov.

Tabuľka č. 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

	Základné	Učňovské (bez maturity)	Stredné odborné (bez maturity)	úplné stredné učňovské s maturitou	úplné stredné odborné s maturitou	úplné stredné všeobecné	vyššie odborné	Vysokoškolské bakalárske	Vysokoškolské mag.ing .dok	vysokoškolské doktorantské	bez vzdelania	nezistené	deti do 16 rokov
1991	464	310	12	109		29	1	23			4		297
2001	369	350	28	48	126	64	2	4	34	2	2	1	257
2011	262	230	177	55	277	55	9	28	91	4	188	29	-
% 2011	19,3%	16,97	13,06	4,05	20,44	4,05	0,66	2,06	6,7	0,29	13,87	2,1	-

Zdroj: SOBD 1991, 2001, 2011

Počet obyvateľov so základným vzdelaním a so vzdelaním učňovským sa v porovnaní s predchádzajúcimi sčítaniami znížil. Počet obyvateľov s maturitou či vysokoškolským vzdelaním sa v obci v porovnaní s predchádzajúcimi desaťročiami výrazne zvýšil.

Najviac obyvateľov v obci disponuje úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (20,44%), druhou najväčšou vzdelanostnou skupinou sú absolventi vysokoškolského štúdia (6,7%).

Tabuľka č. 6 Národnostná štruktúra obyvateľstva

	slovenská	maďarská	rómska	česká	poľská	ostatné, nezistené	spolu
1991	227	5	0	0	0	2	1251
2001	474	801	2	7	1	2	1287
2011	669	636	0	7	2	41	1355

Zdroj: SOBD 1991,2001,2011

V obci je vyrovnaný počet obyvateľov maďarskej a slovenskej národnosti. Ostatné národnosti sú zastúpené v malej miere. Vidíme výrazný posun oproti roku 2001 kedy sa k slovenskej národnosti hlásilo iba 37 % miestnych obyvateľov. V roku 2011 to bolo už 49 % obyvateľstva. Historický lexikón obcí SR nám ukazuje, že v minulosti boli Žirany obcou v ktorej prevažná väčšina obyvateľov bola maďarskej národnosti. V obci žijú aj občania rómskej národnosti, avšak k svojej národnosti sa nehlásia.

Tabuľka č. 7 Religiózna štruktúra obyvateľstva

Religiózna štruktúra									
	Trvalo bývajúce obyvateľstvo	Rímsko katolícka cirkev	Grécko katolícka cirkev	ECAV	Reformovaná kresťanská cirkev	Iné	bez vyznania	nezistené	pravosláv ne
1991	1251	1224	0	0	0	1	7	17	0
2001	1287	1264		2	3	0	15	3	2
2011	1355	1198	6	5	2	10	48	86	0

Zdroj: SOBD 2011

Prevažná väčšina obyvateľov obce je rímskokatolíckeho vyznania, ostatné vierovyznania majú v obci veľmi malé zastúpenie. Z hľadiska náboženskej príslušnosti môžeme obec považovať za typické homogénne sídlo.

1.2.1.4 Domový a bytový fond obce Žirany

Územný plán obce navrhuje nasledovnú štruktúru a formy bývania v obci:

1. trvalé – prímestské; rodinné domy s „kvetinovými“ záhradami
2. trvalé – poľnohospodárske; rodinné domy s hospodárskym zázemím a záhradami na zeleninu a ovocie
3. prechodné bývanie; chalupy v historickom jadre obce
4. trvalé bývanie – hromadné; bytovky s malými záhradami

Tabuľka č. 8 Domový a bytový fond obce Žirany

Žirany	obývané										neobývané
	spolu trvalo obývané domy (rodinné domy a bytové domy)	podľa typu (rozdelenie na rodinné a bytové domy)			podľa formy vlastníctva (spolu obývané rodinné a bytové domy)						spolu
		rodinné domy	bytové domy	iné	FO	štát	obce	Iné PO	kombinácia vlastníkov	iné	
1991	333	398	9	3	322	3	0	0	0	8	76
2001	338	327	9	2	329	1	5	1	0	2	98
2011	368	348	10	0	340	0	0	1	11	1	57

Zdroj: SOBD 1991,2001,2011

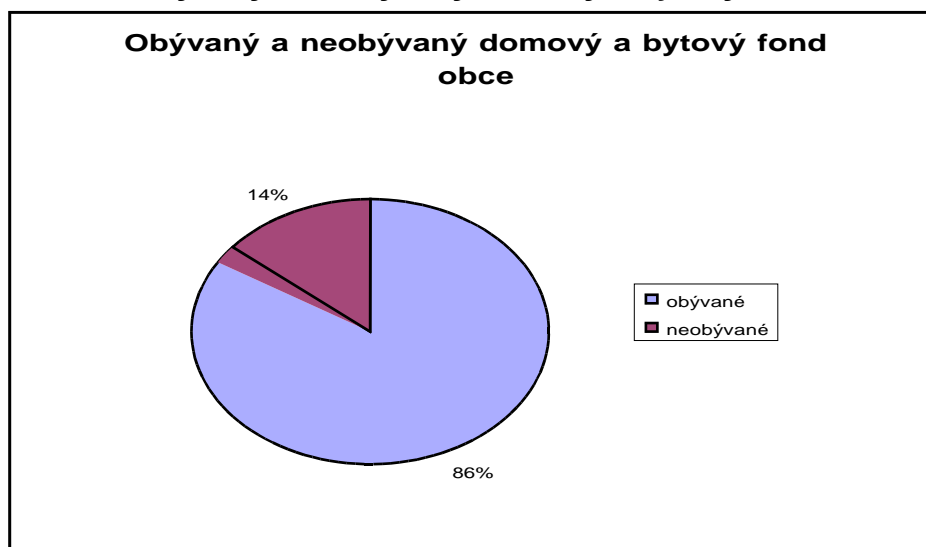
Celkový počet trvalo obývaných domov v obci je 368, z toho 348 domov je rodinných, 10 je bytových domov a u 10 domov bol stav nezistený. Väčšina domov v obci je vo vlastníctve fyzických osôb, s výnimkou 13 domov, ktoré sú vo vlastníctve iných PO, majú kombinovaných vlastníkov alebo iné. Za posledné desaťročie sa počet rodinných domov a bytových domov v obci zvýšil o 30 domov, v tomto fakte sa odráža realita príchodu nových obyvateľov do obce.

Tabuľka č. 9 Neobývané domy v obci, rok 2011

neobývané										
spolu	podľa dôvodov neobývanosti					podľa obdobia výstavby				
	Zmena vlastníkov	určené na rekreáciu	uvolnené na prestavbu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	do roku 1945	1946-1990	1991-2000	2001 – súč.	Ne z.
59	10	15	1	15	18	1	1	0	0	57

Zdroj: SOBD 2011

Graf č. 4 Obývaný a neobývaný domový a bytový fond v obci Žirany

Zdroj: vlastné spracovanie na základe SOBD 2011

Neobývané domy tvoria 14% domového a bytového fondu obce.

Historické jadro sídla je charakteristické pôvodnou formou priestorového usporiadania vymedzeného územia pod kostolom, historické jadro ďalej charakterizujú staré domy a ich zoskupenia. Staré domy sa v záujme ich historickej ochrany rekonštruujú ako chalupy. V obci sa zachovalo z 19. storočia viac hlinených trojpriestorových domov s valbovými strechami a novšou tvrdou krytinou (v minulosti slamenou). Dvory sú uzavreté portálmi. Priechy domov sú bohato zdobené štukovou ľudovou a zľudovenou ornamentikou. Vstupy situované na dvorovej strane bývajú zdôraznené žudrami. Podľa zoznamu obce sú z tohto pohľadu najvýznamnejšie, domy č. 87, 88, 92-93, 212, 114, 119, 121, 129, 130, 138, 139, 140, 141, 148, 157, 173, 183, 185, 187, 200, 201 – 204, na okraji obce č. 251, 252, 253, 271. Domy majú podstenia, vstup do domu je zvýraznený žudrom. K domu do hĺbky boli dostavané obytné časti. Na povalu z dvora vedie drevený rebrík. Prednú fasádu členia obdĺžnikové okná v šambránach, fasády obohatené geometrickými obrazcami, oblúčkový vlys, bosované pilastre, farebné stvárnenie. Viacero domov má pôdorys v tvare L alebo U, tretie krídlo tvoria šopy. Vzhľadom na zlý technický stav týchto objektov a ich neriadenú modernizáciu dnes nie je už aktuálnym vymedziť na území obce pamiatkové zóny ľudovej architektúry.

Jednu z týchto, dá sa povedať historických stavieb, obec využila na vytvorenie obecného múzea.

V roku 2007 dala obec rozparcelovať desať stavebných pozemkov na začiatku dediny, čím sa zlepšili možnosti výstavby nových domov. Zároveň sa vybudovala infraštruktúra pri nových stavebných pozemkoch. Zo štatistík vidíme, že toto opatrenie pomohlo príchodu nových obyvateľov do obce a počet vystavaných domov sa zvýšilo o 30.

V súčasnosti v obci existujú plány na výstavbu bytoviek v obci, a to na parcele č. 3707/61. Obec chce takýmto spôsobom podporiť príchod nových obyvateľov do obce.

V roku 2014 obec začala s výstavbou nájomných bytov (15 dvojizbových a jeden jednoizbový). K bytom budú vybudované aj parkoviská a je naplánované vybudovanie altánku, detského ihriska (príslušného mobiliáru).

1.2.2 Ekonomická základňa obce

1.2.2.1 Štruktúra využitia krajiny

V *Nitrianskom kraji* je pestrá skladba priemyselných odvetví, dominantné miesto má krajské mesto Nitra. Medzi *ťažiskové odvetvia kraja* patrí potravinársky, chemický, elektrotechnický, strojársky, papierenský a kožiarský priemysel. V okrese Šaľa sa nachádza dôležitý chemický závod Duslo, a. s., v ktorom sa spracúva zemný plyn a vyrábajú sa dusíkaté hnojivá a gumárske chemikálie. PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012-2018 uvádza, že rozhodujúcim odvetvím ekonomického a sociálneho rozvoja Nitrianskeho kraja je priemysel. Nitriansky kraj zamestnáva v priemysle 13,3% z celkového počtu zamestnaných v tomto odvetví hospodárstva na Slovensku.

Kraj obhospodaruje najväčšiu výmeru poľnohospodárskej pôdy zo všetkých krajov SR. Patrí k najvýznamnejším producentom poľnohospodárskych plodín ako sú pšenica, jačmeň, kukurica na zrno, hrach jedlý, cukrová repa technická, tabak, repka olejka, slnečnica na semeno a je najväčším producentom obilovín, cukrovej repy a hrozna v SR. Hrubá poľnohospodárska produkcia kraja z hrubého obratu tvorí viac ako štvrtinu celoštátnej produkcie. Živočíšna výroba sa zameriava na chov hydiny a ošípaných.

Okres Nitra má rozlohu 871 km², patrí k veľkým okresom v republike. Nachádza sa v krajinej oblasti Podunajskej nížiny. Pretekajú ním rieky Nitra a Žitava. V súčasnosti je pahorkatinová časť odlesnená a premenená na poľnohospodársku pôdu. Najstaršie a najväčšie sídelné aglomerácie tvoria Nitra a Vráble. V okrese býva približne 164 000 obyvateľov, vďaka čomu je druhým najzaľudnenejším okresom na Slovensku. Turisticky vyhľadávané je pohorie Tribeč, kde sa nachádzajú rekreačné strediská ako Jelenec susediaci so Žiranmi či Poľný Kesov. Navštevovanou je aj samotná Nitra, a to najmä jej historická časť s hradom.

Celý okres patrí do obilninárskej oblasti s intenzívnou živočíšnou a rastlinnou výrobou, rozvinuté je veľkoplošné vinohradníctvo a malo-pestovateľská výroba.

Priemysel sa sústreďuje predovšetkým v dvoch mestských centrách a to v Nitre (chemický a elektrotechnický priemysel) a Vrábľoch (elektrotechnický priemysel). Rozšíreným je v okrese aj potravinársky priemysel (pekárne, cukrárne, mlyn, výroba piva a vína). Príslušenstvo do motorových vozidiel sa vyrába vo Vrábľoch, strojárstvo, stavebníctvo, výroba nábytku a veterinárnych farmaceutík je v Nitre, výroba energetických izolantov v Čabe a v Žiranoch sa ťaží vápenec. V okresnom meste sa nachádza Industrial park Nitra (priemyselný park) s rozlohou vyše 2 km², kde sídlia firmy ako Foxconn Slovakia, Visteon, Steep Plast a ďalšie. Nitra je známa aj výstaviskom Agrokomplex, ktoré je medzinárodným výstavným centrom.

V okrese sa nachádzajú dôležité križovatky ciest. Krajské mesto Nitra má dobré dopravné prepojenie na smery Bratislava, Prievidza, Banská Bystrica a Komárno.

Okresom prechádza železničná trať Nové Zámky – Prievidza. Letisko v Nitre – Janíkovciach umožňuje letecké spojenie s krajom.

Tabuľka č. 10 Zoznam významných spoločností v Nitrianskom kraji

Spoločnosť	Krajina pôvodu	Počet zamestnancov	Sektor/produkt	Mesto
Duslo, a.s., Šaľa	Česko	1907	hnojivá	Šaľa
Volkswagen Elektrické systémy, s.r.o., Nitra	-	-	-	Nitra
Heineken Slovensko, a.s., Nitra	Rakúsko	765	Nápoje	Hurbanovo
Slovenské energetické strojárne, a.s., Tlmače				Tlmače
Matador Automotive Vráble, a.s., Vráble	Slovensko	1205	časti automobilov, pneumatiky	Vráble
Rieker Obuv, s.r.o., Komárno	Švajčiarsko	2134	Obuv	Komárno
Osram Slovakia, a.s., Nové Zámky	Nemecko	1917	Elektrotechnika	Nové Zámky
Ferostav, s.r.o., Nové Zámky	-	-	-	Nové Zámky
SEWS Slovakia, s.r.o., Topoľčany	Británia	2251	Automobilové káble	Topoľčany
Smurfit Kappa Štúrovo, a.s., Štúrovo	-	-	-	Štúrovo
COOP Jednota Nové Zámky, s.d., Nové Zámky	-	-	-	Nové Zámky
Danfoss Compressors, s.r.o., Zlaté Moravce	Dánsko	1200	Kompresory	Zlaté Moravce
COOP Jednota Nitra, s.d., Nitra	-	-	-	Nitra
Cesty Nitra, a.s., Nitra	-	-	-	-
W.K.Team, s.r.o., Topoľčany	-	-	-	Nitra
Decodom, s.r.o., Topoľčany	Slovensko	1018	Nábytok	Topoľčany
Západoslov. vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra	n.a.	1550	Distribúcia vody	Nitra
Čeroz Slovensko, s.r.o., Komárno	-	-	-	Komárno
THP, a.s., Topoľčany	-	-	-	Topoľčany
Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s., Štúrovo	-	-	-	Štúrovo
Levické mliekárne, a.s., Levice	Slovensko	-	výroba potravín	Levice
ViOn, a.s., Zlaté Moravce	-	-	-	Zlaté Moravce
INVEST IN, a.s., Šaľa	Slovensko	600	Betón	Šaľa
Nitrazdroj, a.s., Nitra	Slovensko	-	Potraviny	Nitra
Kromberg & Schubert, s.r.o., Kolárovo	Rakúsko	2385	Káblové zväzky	Kolárovo
SE Bordnetze - Slovakia s.r.o.	Nemecko	2693	Automobilové káble	Nitra
FOXCONN Slovakia	Japonsko	1300	Výroba digitálnej elektroniky	Nitra
Hefra Vráble, s.r.o. Kongsberg Driveline Systems	Nemecko	1200	Káble a plasty	Vráble
Euroobuv, s.r.o	Švajčiarsko	1100	Obuv	Komárno
SAD Nové Zámky, a.s.				
Plastika, a.s.	Slovensko	524	Plastické výrobky a rúry	Nitra

Zdroj: SARIO, GLOBAL Slovakia 2013, PHSR obce Lula 2004-2010

V blízkosti Žirian (do 60 km) sa nachádzajú mestá Nitra (12 km), Šaľa (43 km) , Vráble (23 km), Zlaté Moravce (23 km), Tlmače (39 km) a Nové Zámky, Topoľčany (47km) a Levice (48 km). V týchto mestách majú občania možnosti získať pracovné príležitosti.

1.2.2.2 Využitie pôdneho fondu v obci

Pôdny fond v obci tvorí poľnohospodárska a nepoľnohospodárska pôda nachádzajúca sa v katastri územia obce. Rozdelenie pôdneho fondu medzi jednotlivé možnosti využitia napovedá o ráze obce, aj o efektívnosti využitia územia obce.

Pôdny fond v obci Žirany je rozdelený pomerne rovnomerne, v roku 2012 tvorila poľnohospodárska pôda 50 % z pôdneho fondu. Taký istý pomer mala na pôdnom fonde aj nepoľnohospodárska pôda v obci. Bližšie rozdelenie vidíte v nasledujúcich tabuľkách a grafoch. Kataster obce je z funkčného hľadiska členený nasledovne: územie vlastnej obce, územie ťažby vápenca, územie výrobných podnikov, územie vinohradníckej a záhradkárskej osady.

Tabuľka č. 11 Pôdny fond v obci

Pôdny fond	Celková výmera územia v m ²						
	spolu	v tom					
		poľnohosp. pôda	nepoľnohosp. pôda	v tom			
				lesný pozemok	vodná plocha	zast. plocha a nádvorie	ostatná plocha
2007	15 558 049	8 257 676	7 300 373	5 720 833	87 603	1 002 906	489 031
2008	15 558 049	7 820 339	7 737 710	6 157 407	87 589	1 003 782	488 932
2009	15 558 049	7 813 983	7 744 066	6 157 407	87 589	1 008 065	491 005
2010	15 558 049	7 816 148	7 741 901	6 157 407	87 565	1 006 145	490 784
2011	15 558 049	7 814 718	7 743 331	6 177 699	87 565	1 007 575	470 492
2012	15 558 049	7 813 761	7 744 288	6 177 699	87 558	1 008 539	470 492

Zdroj: ŠÚ SR

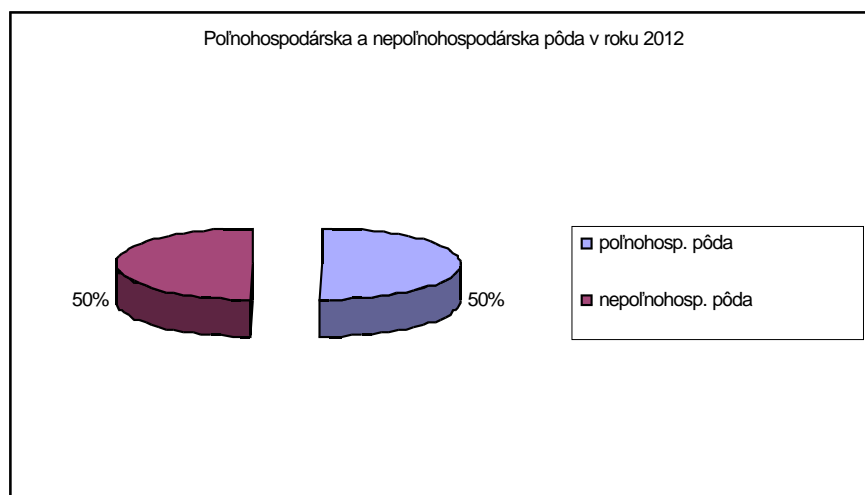
Tabuľka č. 12 Poľnohospodárska pôda v obci

Poľnohospodárska pôda v m ²						
spolu	v tom					
	orná pôda	chmelnica	vinica	záhrada	ovocný sad	trvalý trávny porast
8 257 676	6 522 959	-	159 833	360 460	-	1 214 424
7 820 339	6 086 102	-	159 833	360 917	-	1 213 487
7 813 983	6 082 320	-	159 833	361 919	-	1 209 911
7 816 148	6 082 883	-	161 209	362 712	-	1 209 344
7 814 718	6 083 677	-	161 209	360 592	-	1 209 240
7 813 761	6 082 807	-	161 209	360 642	-	1 209 103

Zdroj: ŠÚ SR

Poľnohospodársku pôdu v obci tvorí najmä orná pôda (77,87%) a trvalé trávne porasty (15,47 %). Nepoľnohospodársku pôdu tvoria najmä lesné pozemky (79,77 %). V obci klesla rozloha poľnohospodárskej pôdy, zatiaľ čo rozloha nepoľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov a zastavaných plôch a nádvorí stúpla.

Graf č. 5 Pomer poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy, rok 2012

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ŠÚ SR

1.2.2.3 Nerastné bohatstvo v obci

Na území obce sa nachádza surovínové ložisko vápenca, požiadavky na jeho ochranu určuje banský zákon č. 558/2001 Z.z.. Ložisko je kvalifikované ako výhradné ložisko, ložisko pre potreby a rozvoj národného hospodárstva, chránené ložisko. Dobývací priestor bol schválený v roku 1988, jeho rozšírenie v roku 1991 a zásoby sú takmer dočapené.

Územný plán obce uvádza, že južný okraj dobývacieho priestoru ložiska Žirany – Žibrica nie je možné rozširovať. Kameňolom sa nachádza na území CHKO Ponitrie, v navrhovanom území európskeho významu Zoborské vrchy a v ochrannom pásme PR Žibrica, v nadregionálnom biokoridore a v Nitrianskom lesnom parku. V roku 2002 bol vypracovaný zámer na rozšírenie dobývacieho priestoru lomu Žirany – Žibrica. Predpokladaný termín ukončenia činnosti je približne v roku 2030. Zároveň je vypracovaný projekt rekultivácie kameňolomu z roku 2004 do roku 2030.

1.2.2.4 Podnikateľské subjekty a ich štruktúra

Fungujúce podnikateľské subjekty v obci vyjadrujú fungovanie miestnej ekonomiky. Čím viac podnikateľských subjektov v obci pôsobí, tým je to pre obec a občanov lepšie. Občania nachádzajú v obci dostupné služby, existujúci podnikatelia prinášajú obci priame či nepriame finančné prostriedky a reprezentujú obec navonok. V obci Žirany fungujú úspešné podnikateľské subjekty či živnostníci.

Tabuľka č. 13 Podnikateľské subjekty v obci

FO podnikatelia			
Andraško Štefan, A-Z centrum	Žirany 230	Zmiešaný tovar	FO – podnikateľ 2 zamestnanci
Kupečeková Oľga Potraviny Mix	Žirany 449	Zmiešaný tovar	FO – podnikateľ 1 zamestnanec
Rácz Ernest	Žirany 294	Palivá a stavebniny	FO – podnikateľ 2 zamestnanci
Kontech, s.r.o Szórád Anton	Žirany 144	Dielňa na opravu a výrobu malých kovových súčiastok	8 zamestnancov
Pohostinstvo „Pri studni“ Vendéghegy	Žirany 181	Predaj alkoholických a nealkoholických nápojov	1 zamestnanec
Predaj spotrebného tovaru Nagyová A.	Žirany 193	Spotrebný tovar	FO – podnikatelia 1 zamestnanec
Kaderníctvo „Hela“	Žirany 193		FO – podnikatelia
Autoservis J.Szonlajtner	Žirany 21		FO – podnikateľ 1 zamestnanec
PO podnikatelia			
CALMIT s.r.o., závod Žirany	Žirany 1	Výroba vápna	74 zamestnancov
COOP-Jednota SD Štefánikova 54, NR	Žirany 182	Predaj potravín	3 zamestnanci
NOVOSEDLÍK SD	Štefánikova 54 Nitra	Výroba murovaných a šalovaných tvárnic, stavebniny	4 zamestnanci
SITA Slovensko, a.s. Kukuričná 8, Bratislava	Žirany 474	Zneškodňovanie odpadov	20 zamestnancov
VPP-SPU, s.r.o.	Kolíňany 561	Farma ošípaných, oviec a kôz	11 zamestnancov
J. SZONLAYTNER, s.r.o		Audodoprava	-
KN CARGO, spol. s r.o	Žirany 26	Nákladná cestná doprava, sprostredkovateľské služby	-
Economy Consult, s.r.o	Rôzne poradenské a sprostredkovateľské služby	Žirany 38	-
ENELSTAV, s.r.o	Starostlivosť o technické zariadenia, rôzne sprostredkovateľské služby, stavebné práce	Žirany 37	-
Flexi Support, s.r.o	Sprostredkovateľské a marketingové služby	Žirany 405	-
Halanda & R, s.r.o.	Výroba hračiek, bižutérie, suvenírov, rôzne iné služby	Žirany 18	-
Kontech GROUP, s.r.o	Opravy, výroby strojov, sprostredkovateľské činnosti	Žirany 144	-
MAD Trans, spol. s r.o.	Stavebné práce, sprostredkovateľské činnosti, prenájom	Žirany 479	-
MONTHAUS REAL, s.r.o.	Stavebné práce, demolačné, zemné práce, reklamné činnosti,	Žirany 83	-
SVK Interior Design, s.r.o	Dodávka interiérov, sprostredkovateľské služby, grafická tvorba	Žirany 147	-
TECHNOEKO, s.r.o	Účtovníctvo, marketingové služby, forfaiting, fortleasing,	Žirany 315	-
YVETA s.r.o.	Žirany 18	Nákladná doprava, donášková služba, čistiace a upratovacie služby, prenájom	-

Zdroj: Obecný úrad, Obchodný register, živnostenský register

Podľa Obchodného zákonníka má v obci Žirany sídlo 22 firiem, z toho 20 je vo forme s.r.o. Podľa živnostenského registra sa v obci nachádza 62 prevádzok živnostníkov.

Polnohospodársku výrobu na území obce reprezentuje Školský poľnohospodársky podnik SPU Nitra so sídlom Kolíňany. Poľnohospodársky podnik (VPP SPU, s.r.o) sa na území obce venuje chovu ošípaných, oviec a kôz (farma). Polia a lúky obce obhospodaruje Školský majetok poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Na ornej pôde sa pestujú najmä obilniny. V poľnohospodárskej výrobe, ktorá voľakedy v prevažnej miere zabezpečovala živobytie na vidieku, pracuje stále menej ľudí.

V minulosti bolo v obci na veľmi dobrej úrovni vinárstvo, obec tiež bola známa svojimi jahodovníkmi. Tie zanikli kvôli nízkej výkupnej cene domácich produktov. V súčasnosti sa v obci nachádza vinohradnícka oblasť, ktorá slúži najmä na rekreačné účely.

Priemysel v sídle je sústredený do dvoch polôh: pred vstupom do obce a na konci obce. Prvú polohu návrh územného plánu nazýva priemyselným parkom, ktorý sa skladá z podnikov – SITA Slovensko a betonáreň. Voľná plocha po stavebnej výrobe sa stáva ponukou na prenajímanie a zavedenie nových výrobní. Druhú polohu zaujíma vápenka, ktorá je v dopravnej kolízii so sídlom, podobne ako ťažká doprava z kameňolomu.

V oblasti ťažby v obci pôsobí aj firma Dopravex s.r.o, a to od roku 2009. Zaoberá sa ťažbou kremenca v lome v katastrálnom území obce Žirany. Ťažobný priestor pre dobývanie nevýhradného ložiska kremenca sa nachádza približne 0,5 km juhovýchodne od obce Žirany na úpätí východného svahu kopca Vápenník. Nachádza sa na pozemkoch, ktoré spadajú do vlastníctva Urbárskeho spolku.

1.2.2.5 Vlastnícke vzťahy v obci

Usporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde je podobné ako na väčšine územia Slovenska. Vzhľadom na zdĺhavosť procesu predstavujú nejasné vlastnícke vzťahy a historická rozdrobenosť vlastníctva prekážku pre ďalší rozvoj územia a rozvojové projekty.

V roku 2011 obec začala iniciovať ROEP vo svojom území. Obec má taktiež vypracovaný územný plán z roku 2008. Územný plán bol v roku 2012 obecným zastupiteľstvom prerokovaný a schválený bez zmien a doplnkov. V roku 2015 sa pripravuje zmena územného plánu obce v ktorom bude riešené označenie začiatku obce a vybudovanie obchvatu obce.

1.2.2.6 Trh práce

Ekonomická aktivita obyvateľstva hovorí o sile regiónu v oblasti vytvárania hmotných a nehmotných hodnôt. Počet produktívnych obyvateľov v obci Žirany je v súlade s celonárodným stavom a vývojom, tvorí približne 50 % populácie.

Tabuľka č. 14 Pomer ekonomicky aktívnych obyvateľov (ďalej EAO) a trvalo bývajúcich obyvateľov, rok 2011

	Trvalo bývajúce obyvateľstvo, 2011	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, 2011	%
Slovenská republika	5 404 322	2 667 708	49,36
Nitriansky kraj	689 564	343 685	49,84
Okres Nitra	159 422	80 775	50,67
Obec Žirany	1 349	687	50,93

Zdroj: SÚ SR

Tabuľka č. 15 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce

EAO	1991	2001	2011
Muži	342	345	389
Ženy	268	288	298
Spolu	610	633	687

Zdroj: ŠÚ SR

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov sa v priebehu posledných desaťročí zvýšil, zvýšenie nastalo aj tak u ekonomicky aktívnych žien ako aj u mužov. Obec Žirany má 50% ekonomicky aktívneho obyvateľstva čo je porovnateľné s okresom Nitra, dokonca o niečo lepšie v porovnaní s Nitrianskym krajom a Slovenskou republikou.

Tabuľka č. 16 Ekonomická aktivita obyvateľstva, rok 2011

Trvalo bývajúc obyvateľstv o spolu	Ekonomická aktivita													z toh o EA
	prac ujúci (okre m dôch odco v)	pracuj úci dôcho dcovia	oso by na mat ersk ej dov olen ke	Osoby na rodičovs kej dovolenk e	Neza mest naní	študen i stredný ch škôl	študen ti vysoký ch škôl	osoby v domácn osti	Dôch o dcovi a	příjemc ovia kapitálo vých príjmov	deti do 16 rokov	iná	nezist ená	
1335	571	15	7	28	94	79	45	13	254	6	201	13	29	687

Zdroj: SOBD 2011

Najviac z ekonomicky aktívnych obyvateľov tvoria pracujúci občania. Najväčšiu možnosť dochádzky za prácou majú obyvatelia do krajského mesta Nitra, ktoré je od obce vzdialené iba 12 km. Okrem toho majú občania možnosť zamestnať sa priamo v obci.

Tabuľka č. 17 Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie

Obec Žirany	
2007	16
2008	26
2009	61
2010	43
2011	75
2012	89
2013	75

Zdroj: UPSVAR

V sledovaných rokoch vidíme zvýšenie počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie. V roku 2011 bolo toto zvýšenie markantné a počet uchádzačov o zamestnanie sa drží na vyššej úrovni v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Tento vývoj je v súlade so spoločenským vývojom kde má problém s nájdením vhodnej pracovnej príležitosti mnoho občanov.

Tabuľka č. 18 Uchádzači o zamestnanie podľa vekovej štruktúry

UoZ podľa veku	2007	2008	2009	2010	2011
15-18	0	0	3	1	1
19-24	2	6	14	6	9
25-29	2	3	5	5	12
30-34	0	2	3	2	10
35-39	0	3	7	4	6
40-44	2	3	2	5	8
45-49	3	3	9	6	6
50-54	4	6	6	8	13
55-59	3	0	12	5	9
nad 60	0	0	0	1	1

Zdroj: UPSVAR

Najviac nezamestnaných osôb bolo v roku 2011 vo vekovej kategórii 19-34 rokov a vo vekovej kategórii 50-69 rokov čo zodpovedá trhu práce v súčasnosti.

Tabuľka č. 19 Uchádzači o zamestnanie podľa dosiahnutého vzdelania

UoZ podľa dosiahnutého stupňa vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011
vedec. Vých.	0	0	0	0	0
VŠ	2	2	4	4	5
vyššie vzdelanie	0	0	1	1	0
SOŠ s maturitou	1	5	7	6	8
Gymnázium	1	1	2	2	5
SOU s maturitou	1	2	6	2	7
SOU bez maturity	0	0	0	0	0
Vyučení	3	10	29	18	37
ZŠ	7	6	11	10	13
bez vzdelania	1	0	1	0	0

Zdroj: UPSVAR

Najviac disponibilných uchádzačov o zamestnanie je v oblasti vyučení občania a občania s ukončených vzdelaním základná škola.

Tabuľka č. 20 Uchádzači o zamestnanie podľa doby evidencie

	k 31.12.2007	k 31.12.2008	k 31.12.2009	k 31.12.2010	k 31.12.2011
do 3. mesiacov	3	11	19	11	27
4-6 mesiacov	3	9	14	7	15
7-9 mesiacov	0	0	14	2	9
10-12mesiacov	1	1	10	2	7
13-24 mesiacov	3	1	2	18	5
nad 24 mesiacov	6	4	2	3	12

Čo sa týka dlhodobo nezamestnaných, táto skupina netvorí v obci najväčšiu skupinu čo je pozitívnym javom. Najviac nezamestnaných v obci je do v období do 6 mesiacov.

1.2.2.6 Majetok a rozpočet obce – účtovné závierky 2007-2013

Analýza majetku a rozpočtu obce prezrádza čo má obec k dispozícii a ako svojim manažmentom nakladá s možnosťami, ktoré má.

Analýza je zameraná na aktíva obce, pasíva obce, náklady a výnosy. Z každej oblasti sú vybrané časti, ktoré tvoria najvýznamnejšiu časť rozpočtu obce. Dotácie obce a dlhové zaťaženie obce sú tiež významnými faktormi ovplyvňujúcimi vývoj obce.

Tabuľka č. 21 Súvaha obce

Rok	Aktíva		Časové rozlíšenie	pasíva		Časové rozlíšenie	
	neobežný majetok (netto)	obežný majetok (netto)	Náklady budúcich období (netto)	vlastné imanie	záväzky	výdavky budúcich období	výnosy budúcich období
2007	1 889 035,20	154 291,32	0,00	1 907 281,78	136 044,75	0,00	0,00
2008	2 064 881,29	39 579,80	736,04	1 148 597,01	161 824,95	8 809,20	740 541,19
2009	2 021 759,93	160 796,17	714,48	1 224 926,18	211 048,12	8 809,20	738 487,08
2010	2 554 846,36	43 934,83	1 391,75	2 600 172,94	116 696,51	10 668,92	895 914,06
2011	2 610 060,16	157 627,53	795,17	2 768 482,86	112 937,37	0,00	981 707,27
2012	2 758 047,74	36 069,91	653,19	1 677 899,06	88 507,50	0,00	1 028 364,28
2013	2 753 795,41	38 274,00	2 179,37	2 794 249,46	70 918,20	0,00	1 010 234,70

Zdroj: Obecný úrad

Aktíva obce

V roku 2013 mala obec v majetku pozemky v hodnote 354 783,7 eur a stavby v hodnote 906 536 eur. Z dlhodobého finančného majetku mala obec vo vlastníctve realizovateľné cenné papiere v hodnote 240 666 eur, v pokladnici mala 179 eur, v ceninách mala 44 eur a bankových účtoch 32 892,97 eur.

Pasíva obce

V roku 2013 mala obec vytvorené rezervy vo výške 10 430 eur, záväzky zo sociálneho fondu tvorili 731,4 eur, iné záväzky tvorili 579,12 eur, záväzky voči dodávateľom tvorili 2016 eur, voči zamestnancom 11 959 eur, zúčtovanie s orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia vo výške 8005 eur a ostatné priame dane tvoria 1619,93 eur. Obec mala záväzok vo forme dlhodobého úveru vo výške 22 406 eur.

Tabuľka č. 22 Úverové zaťaženie obce

Rok	Výška úveru	Druh úveru
2007	124 477,2	Bankový úver dlhodobý
2008	109 539,9	Bankový úver dlhodobý
2009	94 602	Bankový úver dlhodobý
	4 866,29	Bežný úver
2010	79 665,45	Bankový úver dlhodobý
	275,05	Bežný úver
2011	64 728	Bankový úver dlhodobý
2012	49 790	Bankový úver dlhodobý
2013	34 853,73	Bankový úver dlhodobý

Zdroj: Rozpočet obce, OcÚ

Dlhodobý úver využila na výstavbu kanalizácie, úver bol obcou vybraný na desať rokov.

Tabuľka č. 23 Náklady obce

Rok	Spotreb. nákupy	Služby	Osobné náklady	Dane a poplatky	Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	Odpisy, rezervné a opravné položky	Finančné náklady	Mimoriadne náklady	Náklady na transf. a náklady z odv. Príjmov
2 009	73 782,78	112 073,42	200 840,22	3,00	3 283,04	31 620,29	6 911,92	0,00	10 787,73
2 010	83 255,38	89 162,43	217 019,94	244,24	2 057,70	56 932,21	4 291,64	0,00	21 732,55
2 011	66 131,56	82 342,07	220 841,24	150,00	10 073,10	73 724,88	4 176,13	0,00	15 251,33
2 012	63 499,01	117 020,68	251 903,10	2 245,98	3 571,10	72 238,12	5 292,56	0,00	13 456,70
2 013	65 048,89	117 082,77	249 850,10	2659,19	5 652,31	71 917,54	2 886,02	0,00	25 306,20

Zdroj: Rozpočet obce, OcÚ

Medzi najväčšie náklady obce v roku 2013 patrili:

- osobné náklady (249 850 eur)
- služby (117 082 eur)
- spotrebované nákupy (65 048,89 eur)

Na rok 2014 obec poskytla dotácie pre nasledovné miestne organizácie:

- spevácky zbor Csemadok (700 eur)
- folklórna skupina (1500 Eur)
- spevácky zbor Zoborlja (2000 eur)
- Červený kríž (500 eur)
- stolný tenis (1500 Eur)
- TJ Vápenka (4000 eur)
- Farnosť Žirany (3000 eur)

Tieto organizácie obec podporuje každoročne.

Tabuľka č. 24 Výnosy obce

	Tržby za vlastné výkony a tovar	Daňové a colné výnosy z poplatkov	Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzky	Finančné výnosy	Výnosy z tran. a rozp. príjmov v obciach, v RO a PO zriadených obcou	VH po zdanení
2009	7283,16	400159,17	0	0	289,53	107615,37	71560,11
2010	8582,45	348614,23	9079,01	1726,08	337,16	110920,67	638,61
2011	25666,32	394246,14	2654,31	12613,07	96,53	110920,67	79867,6
2012	11358,97	375302,6	3464,29	14505,7	80,77	130063,16	4047,95
2013	29377,14	381 762,49	4008,71	13093	433,18	147151,71	33134,47

Zdroj: Obecný úrad Žirany

Najväčšie výnosy mala samospráva v roku 2013 z:

- daňových výnosov samosprávy (317 748,45 eur)
- výnosov z poplatkov (64 014,04 eur)
- výnosy samosprávy z bežných transferov (102 847 eur)
- výnosy samosprávy z kapitálových transferov zo ŠR a od iných subjektov VS (19 630 eur)

1.2.2.7 Analýza realizovaných projektov

V priebehu rokov 2007-2013 obec realizovala rôzne projekty, ktorými prispela k svojmu rozvoju. Obec v týchto rokoch nevyužila žiadne zdroje z Európskej únie, s výnimkou projektu Ponitrianskeho združenia pre separovaný zber zameraného na efektívne nakladanie s odpadmi. Aj napriek faktu, že obec nečerpala zdroje Európskej únie, úspešne realizovala množstvo rozvojových aktivít:

- Zateplenie viacúčelovej budovy, finančný zdroj: vlastné zdroje obce
- Terénne úpravy pred obecným úradom, finančný zdroj: Program obnovy dediny
- Nová plávajúca podlaha v kultúrnom dome, finančný zdroj: výtťažok z plesu
- Výmena radiátorov, okien a dverí na obecných budovách, finančný zdroj: krátkodobý úver
- Modernizácia parku P. Bartóka s projektom „Spojme svoje sily, omlaďme park“ (NSK), finančný zdroj: LEADER NSK2
- Kamerový systém Obec Žirany, finančný zdroj: Ministerstvo vnútra SR, dotácia 3000 eur
- Dobudovanie kamerového systému v obci Žirany, finančný zdroj: Ministerstvo vnútra SR, dotácia 3000 eur
- Výsadba zelene v centre voľného času, finančný zdroj: nadácia Ekopolis,
- Vybudovanie interaktívnej počítačovej učebne, finančný zdroj: MŠ SR, Infovek
- Rekonštrukcia budovy ZS a MS, MF a vlastné zdroje
- Rekonštrukcia miestneho cintorína, finančný zdroj: vlastný zdroj
- pokračovanie kanalizačných prác v obci – vybudovanie nových prípojok na štvrtej ulici a vedľajšej ulici, spolupodieľanie sa na rozšírení ČOV v Kolíňanoch, finančný zdroj: Environmentálny fond: 68 500 eur, 199 983 eur a 99 582 eur
- Vybudovanie prístupovej komunikácie medzi bytovkami súp. č. 390 a 391
- Oslava 900. výročia obce, Finančný zdroj: Program Európa pre občanov, dotácia 17 000 eur
- Pomenovanie ulíc v obci
- výstavba multifunkčného ihriska – finančný zdroj: Úrad Vlády, vlastné zdroje obce
- rekonštrukcia Domu smútku – finančné zdroje: vlastné zdroje obce
- Rekonštrukcia miestnych komunikácií a výstavba chodníka - vlastné zdroje obce

1.2.3 Infraštruktúra v obci

1.2.3.1 Environmentálna infraštruktúra

Napojenie na vodovod

Obec má vybudovanú celoobecnú verejnú vodovodnú sieť. Vodovodná sieť je v správe obce Žirany. Zdrojom vody sú vŕtané studne, ktoré sú situované v katastrálnom území obce Podhorany- časť Mechenice, v blízkosti pramenného výveru „Polovčan“ a sú od seba vzdialené 66,0m. Studne obsahujú pitnú vodu s mierne zvýšeným obsahom mangánu a železa. Preto z iniciatívy obce Žirany sa rozhodlo využiť oba vodné zdroje pre výstavbu verejného vodovodu a následne boli vykonané najprv stavebné a technologické úpravy na jestvujúcich objektoch studní a čerpacích staníc. Ďalej sa vybudoval VDJ 250 m³ s výtlačným potrubím dĺžky 3322 m o DN 100 mm. Voda zo studní je priamo čerpaná cez výtlačné potrubie do zemného 1x250m³ VDJ, ktorý bude využívaný pre potrebu obce. Dezinfekcia vody sa realizuje prostredníctvom chlóru, ktorý sa dávkuje do vodojemu.

Počet obyvateľov pripojených na verejný vodovod podľa údajov obce je cca 90% - 1230. Na vodovodnú sieť okrem obyvateľstva je napojená na občiansku a technickú vybavenosť a priemyselná výroba, ktorá je v súkromnom vlastníctve. Vápenka Žirany ako najväčší

priemyselný podnik je zásobovaný vodou z vlastného 50 m³ VDJ (voda je sem dopravovaná cez samostatné výtláčné potrubie z obecného 250 m³ VDJ) cez samostatnú vetvu prírodného potrubia. Ročná potreba vody pre vápenku predstavuje cca 5 000 m³.

Stav v zásobovaní obce pitnou vodou je vyhovujúci z hľadiska hygienického i z hľadiska zvyšovania životnej úrovne.

ÚP obce uvádza, že jestvujúca vodovodná sieť zabezpečí dostatok kvalitnej pitnej vody pre celú obec aj výhľadovo do roku 2025.

Školský poľnohospodársky podnik SPU Nitra so sídlom Kolíňany. Uvedený poľnohospodársky podnik nevykazuje nároky na dodávku pitnej vody z obecného vodovodu, nakoľko má vlastný vodný zdroj, ktorým je vŕtaná studňa, situovaná juhovýchodne od areálu poľnohospodárskeho podniku pri toku Bocegaj. Stav v zásobovaní obce pitnou vodou je vyhovujúci z hľadiska hygienického i z hľadiska zvyšovania životnej úrovne.

Tabuľka č. 25 Spotreba pitnej vody (tis. m³)

	Názov územia	Verejný vodovod	Spotreba pitnej vody [tis. m ³]	
			Spolu	z toho pre domácnosti
2007	Žirany	Áno	40	23
2008	Žirany	Áno	41	23
2009	Žirany	Áno	41	32
2010	Žirany	Áno	42	34
2011	Žirany	Áno	43	35
2012	Žirany	Áno	44	37

Zdroj: ŠÚ SR

Napojenie na kanalizáciu a odvádzanie dažďových vôd

V súčasnom období je v obci Žirany celoobecná splašková kanalizácia vo výstavbe. V priebehu rokov 2007-2013 sa podarilo obci viackrát získať dotáciu z Environmentálneho fondu a dostávať kanalizáciu na štvrtej a vedľajšej ulici. Na hlavnej ulici kanalizácia nie je, avšak v prípade získania finančnej podpory je výstavba naplánovaná. Obec Žirany je napojená na ČOV v obci Kolíňany. ČOV sa nachádza na severozápad od vodnej nádrže Kolíňany a v blízkosti toku Bocegaj. Problémom v obci je však nezáujem občanov o napájanie sa na verejnú kanalizáciu aj napriek vybudovaniu prípojk.

Tabuľka č. 26 Počet kanalizačných prípojk

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet prípojk kanalizačnej siete	125	150	150	160	160	210

Zdroj: ŠÚ SR

Obec vybuodovala v minulom programovom období 85 kanalizačných prípojk pre občanov.

V zostávajúcej časti obce sú odpadové vody od obyvateľstva i vybavenosti zachytávané do žump. Ich technický stav ako aj umiestnenie väčšiny žump nevyhovujú ustanoveniam STN 73 6710. V dôsledku uvedeného stavu dochádza k úniku splaškových vôd do podzemia a tým aj znečisťovaniu podzemných vôd. Likvidácia splaškových vôd zachytených v žumpách je taktiež problematická.

Obec má vybudované ochranné technické zariadenia pre odvádzanie dažďových povrchových vôd prevažne vedľa štátnej cesty a čiastočne i miestnych komunikácií. Súčasná likvidácia dažďových vôd však úplne nezabezpečuje potreby bezproblémového odvádzania dažďových vôd z územia obce čo súvisí s tým, že odvodňovacie priekopy nie sú dostatočne udržiavané a tým nemajú potrebnú kapacitu na plné zneškodňovanie prívalových dažďových vôd resp. nie sú vybudované rigoly alebo dažďová kanalizácia.

Plynofikácia obce

Obec Žirany má vybudovanú rozvodnú sieť plynu. Dodávky plynu pre obec zabezpečuje SPP, a.s. Bratislava. V obci Žirany je dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci práve zemný plyn. Primárnym zdrojom ZP obce je diaľkový VTL plynovod PN63 DN700 Tlmače - Leopoldov úsek Tesárske Mlyňany – Podhorany.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec je zásobovaná elektrickou energiou z jednej linky č. 378 napájanej z rozvodne Zlaté Moravce. Z tohto vedenia je VN prípojkami napojených sedem trafostaníc.

Telefonizácia obce

Telefonizácia obce je zabezpečená napojením na automatickú telefónnu ústredňu v obci. Telefónna ústredňa je umiestnená v samostatnej budove pri pošte. Je napojená optickým káblom z obce Kolíňany. Optický kábel je vedený pozdĺž cesty do obce a v obci popri miestnych komunikáciách.

Na Obecnom úrade (OÚ) je zriadená stanica miestneho rozhlasu. Na území obce sa nenachádzajú zosilňovacie stanice mobilných operátorov.

1.2.3.2 Sociálna infraštruktúra – služby

Sociálna infraštruktúra je dôležitým faktorom vplývajúcim na príchod nových obyvateľov do obce, ale aj pre príjemné prostredie pre život občanov obce. To, či v obci existuje dostatočné množstvo služieb pre občanov, určuje úroveň kvality života v obci.

Zo služieb občanov sa v obci nachádza nasledovná infraštruktúra: predajňa potravín COOP Jednota, pohostinstvo, predajňa nepotravinového tovaru, autoservis a pošta.

Poštový úrad sa nachádza v centre obce, v súčasnosti je na poštovom úrade zriadená pobočka poštovej banky.

Obec disponuje základnou školou (1-4. ročník) a materskou školou, ktorá od roku 2007 funguje pod názvom Základná škola s materskou školou Alapiskola és Óvoda. V roku 2010 bola budova školy zrekonštruovaná (zastrešenie školy, výmena okien za plastové, zateplenie budovy, vymenenie vykurovacích telies, rekonštrukcia telocvične).

Matričný úrad sa v obci nenachádza, ale občania využívajú tieto služby v neďalekom Jelenci. V obci sa taktiež nachádza požiarna zbrojnica, ktorá bola postavená v roku 1970. V roku 2011 na požiarinej zbrojnici prebehla izolácia strechy. Požiarnu ochranu zabezpečuje stredisko požiarinej ochrany v Nitra a Dobrovoľný zbor. V obci sa ďalej nachádza kultúrny dom, ľudový dom, cintorín a dom smútku.

Kultúrny dom bol postavený v roku 1987. Nachádza sa v ňom kultúrno-spoločenská sála, šatňa a príručná kuchyňa (na prízemí). Na poschodí sa nachádza kancelária obecného úradu, knižnica a zasadačka. V súčasnosti sa sála nevyužíva len na kultúrne podujatia, ale aj na hry aktívnych stolných tenistov.

Dom smútku bol zmodernizovaný v roku 2000. Súčasne v obci vykonáva svoju činnosť podnikateľ vyrábajúci náhrobné kamene.

Ľudový dom sa pôvodne nachádzal v dome, ktorý už nebol vo vhodnom technickom stave a bol určený na asanáciu. Preto v roku 2013 sa v obci vyhlíadal nový dom do ktorého bol ľudový dom premiestnený.

Občania majú k dispozícii nové informácie o obci nielen vo forme internetovej stránky, ale aj vo forme časopisu „Žiriansky spravodajca, ktorý vychádza štvrtročne.

1.2.3.3 Zdravotná infraštruktúra

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko. Za lekáorskými službami občania obce dochádzajú buď do susedného Jelenca, Nitry a Zlatých Moraviec.

1.2.3.4 Kultúrna infraštruktúra

Aj napriek tomu, že obec má problém so záujmom občanov o verejné dianie, vďaka aktívnym jednotlivcom v nej prebieha bohatý kultúrny a športový život.

Väčšina kultúrnych podujatí obce sa koná v priestoroch kultúrneho domu, reprezentačnej sály vo Vápenke a v Centre kultúry a športu v obci (amfiteáter v Dolnom parku).

Pravidelne organizované podujatia v obci

- Stavanie mája
- Reprezentačný ples
- Detský karneval v organizácii Červeného kríža
- Ľudový zvyk na fašiangy
- Vianočný koncert
- Mikuláš
- Deň seniorov
- Deň matiek
- Spomienkové slávnosti
- Detský karneval
- Obecné dni

Kultúrne inštitúcie fungujúce v obci:

- Miestna organizácia Csemadoku – miešaný spevácky zbor,
- Spolok urbárikov
- Folklórny súbor Žibrica
- Červený kríž
- Spevácky zbor Zoboralja

Úspešní rodáci obce:

- Úspešný volejbalista Milan Bencz,
- úspešný silový športovec Peter Lincmaier
- šikovný remeselník Ladislav Rácz.
- PaedDr. Viktor Šimek, maliar, zbormajster

Partnerské vzťahy obce:

Partnerské vzťahy Žirian s maďarským pohraničným mestom Dorog sú ešte z roku 1994, keď sa naša obec pripojila k „Dorogskej výzve“ a bol odhalený Pamätník Nádeje na kostolnom námestí v Žiranoch.

S balatonskou obcou Papkeszi boli družobné vzťahy nadviazané v roku 1998 na ich obecných dňoch. Tam sa podpísal dokument o spolupráci. Ešte ten istý rok, v septembri,

boli pozvaní zástupcovia oboch maďarských usadlostí na obecné dni do Žirian. Pri tejto príležitosti bol podpísaný aj dokument o spolupráci aj medzi mestom Dorog a Žiranmi.

S obidvomi bratskými usadlosťami obec udržiava veľmi priateľské vzťahy, stretávajú sa niekoľkokrát do roka či už v Žiranoch, alebo v Maďarsku. Medzi občanmi partnerských obcí vznikli medzičasom pevné priateľské zväzky.

Dorogská výzva a Žirianska výzva

Žirany v rámci partnerstva s obcou Dorog sa stali súčasťou Dorogskej výzvy, ktorá predstavovala spomienku na obete 1. a 2. svetovej vojny. Žirany na túto výzvu reagovali aj vlastnou výzvou, a to zahájenie dialógu medzi menšinami a väčšinami. Pri tejto príležitosti bol v obci odhalený Pamätník nádeje pri kostolnom námestí. Každoročne sa v obci koná pripomenutie Žirianskej výzvy pri Pamätníku nádeje.

Šport v obci

Športové aktivity v obci sa vykonávajú najmä v dolnom parku, vo vybudovanom Centre športu a kultúry, ako aj na futbalovom ihrisku a multifunkčnom ihrisku pri škole. V centre športu a kultúry sa nachádza dopravné ihrisko, amfiteáter, hojdačky a rôzne ihriská (tenisové, volejbalové a minifutbal). Nachádza sa tam aj veľa zelene. Zo športových aktivít v obci sú najviac rozvinuté futbalové a stolnotenisové zápasy. Futbal má v obci tradíciu už od začiatku minulého storočia, stolný tenis má v obci tradíciu už od roku 1980. Stolnotenisové turnaje sa konajú pravidelne v kultúrnom dome obce.

1.2.3.5 Dopravná infraštruktúra

Poloha obce je z hľadiska dopravy výhodná. Žirany sú napojené na takmer všetky druhy dopravy. Ležia pri železničnej trati regionálneho významu Kozárovce – Leopoldov, ktorá je vedená severným okrajom obce a na ceste č. III/064035, ktorá je zapojená do cesty I/65. Zároveň sa v blízkosti obce nachádza na rýchlostná komunikácia R1 čo zabezpečuje dobrý prístup smerom na Bratislavu a na Banskú Bystricu.

Železničná trať je jednokolejová s dieselElektrickou frakciou. Obec má železničnú stanicu IV. triedy, v súčasnosti však v obci železnica nepremáva a budova železničnej stanice chátra. Súčasťou železničnej trate je koľajisko pre nakládku železničných vagónov.

Železničná stanica svojou veľkosťou vyhovuje intenzite dopravy ako osobnej tak nákladnej.

Žirany majú funkciu prímestského spojenia s Nitrou a s pracovnými príležitosťami v meste. Doprava v sídle je koncová. Doprava je ukončená vo vápenke a lome, resp. autobus s otočkou na konci dediny. Dopravná kostra je nosným činiteľom usporiadania sídla.

Nákladná automobilová doprava predstavuje hlavne odvoz štrkov z kameňolomu a odvoz stavebnín z vápenky. Je najväčšou záťažou využívania územia obce.

Statická doprava

Na riešenie statickej dopravy vplýva predpokladaný rast automobilizácie, zvyšovanie hybnosti sprevádzajúci rast ekonomickej aktivity. Parkovanie a garážovanie áut si obyvatelia zabezpečia na svojich pozemkoch – parkoviská, garáže. Parkovisko je plánované pred Centrum voľného času.

Úroveň miestnych komunikácií v obci

Miestne komunikácie v obci si vyžadujú pozornosť a rekonštrukčné práce. Obec vo väčšine svojho územia nedisponuje chodníkmi, ktoré je potrebné, najmä na hlavne ulici, dobudovať. Miestne komunikácie boli narušené aj stavbou kanalizácie.

1.2.3.6 Životné prostredie

Životné prostredie je nosným problémom rozvoja obce. Zložky životného prostredia sú v obci najviac ohrozované: ťažbou vápenca a jeho spracovaním, výrobou v priemyselnom areáli, intenzitou nákladnej dopravy (exhaláty, hluk a prach), intenzívnym poľnohospodárskym využívaním, zvyšovaním podielu prachu vplyvom povrchovej ťažby vápenca.

Okrem vyššie spomínaných problémov životného prostredia, obec čelí výzvam ako sú čierne skládky vytvárané občanmi obce. Ide o dlhodobý problém v obci.

V Žiranoch je problémom ochrana povodia potokov zo strany zastavaného územia, nakoľko tieto pretekajú aj cez súkromné pozemky (Hunták v časti pri areáli poľnohospodárskeho podniku) a tým nie sú po celej trase sprístupnené. Cieľom je zabezpečiť dobrý stav v odvádzaní povrchových vôd, osobitne ochranu uvedených potokov. To znamená zabezpečenie čistoty vody a uchovanie prirodzených brehov, prípadne vytvorenie prirodzených zdrží na zvýšenie hladiny potokov.

Odpadové hospodárstvo je organizované na úrovni združenia obcí, ústredné zberné stanovište je umiestnené mimo vlastnú obec.

Obec má vypracovaný Program odpadového hospodárstva. Ochrana ŽP je zabezpečená separovaným zberom komunálneho odpadu a jeho kompostovaním. Územný plán určuje miesto ústredného stanovišťa/dvora odpadového hospodárstva obce a zberného miesta kompostovania organického odpadu. Obec má spracovaný Program zabezpečenia tohto systému využívania odpadu v poľnohospodárstve.

1.2.3.7 Turistický a rekreačný potenciál obce

Obec je súčasťou rekreačných krajinných celkov Zobor – Žibrica, Veľký Tribeč – Remitáž. Rekreačné zázemie obce sa nachádza vo veľkoplošnom chránenom území Ponitrie a v prírodnej rezervácii Žibrica. Rekreačnú funkciu ako nevyhnutnú súčasť života obce môžeme rozdeliť na tieto druhy:

- aktívno-hospodársku; vinohradníctvo spojené s vinohradníckymi domčekmi, záhradkárstvo spojené so záhradnými chatkami,
- letnú turistiku; pohyb po vyznačených chodníkoch lesoparku s vyhliadkami a náučnými vychádzkami, spojenie obce s vodnou nádržou Jelenec
- rekreačný šport; budovanie Parku kultúry a športu priamo v obci, ihriská a oddychové plochy
- prechádzky v parku; zriadenie „tichého“ parku pre najmenšie deti s matkami a starších občanov, umiestnenie v strede obce, posedenia, altánky.

Cez Žirany prechádza aj turistický chodník Ponitrianskej magistrály označený červenou farbou a v jeho úseku cez hrebeň Zoborských vrchov aj náučný chodník, ktorého posledná zastávka je práve na Žibrici. Pre lepšie spoznávanie prírodných krás Zoborských vrchov bolo vydané množstvo informačných materiálov, letákov a brožúr.

Cez obec neprechádzajú žiadne cyklotrasy. Čo sa týka zaujímavostí, ktoré si návštevník môže v obci pozrieť, patria k nim okrem prírodných krás aj ľudový dom, kolesové studne pred niektorými dvormi a kaplnky v obci. Sú to drobné stavby vplývajúce na ráz obce.

1.2.3.8 Účast' v integrovanom prístupe rozvoja územia

V súčasnej dobe už rozvoj neprebieha len na území jednotlivých obcí, ale siaha ďaleko za ich hranice. Presadzuje sa koncept regionálneho rozvoja formou integrovaného prístupu k väčšiemu územiu ako je územie obce čo sa v praxi prejavuje vo vytváraní miestnych akčných skupín, regionálnych združení a podobne. V Nitrianskom kraji sa nachádza 21 miestnych akčných skupín.

Žirany sú členom *Regionálneho združenia Podzoborských obcí /RZ PO/*, ktoré bolo založené s cieľom koordinovaného využívania potenciálu obcí pre ich celkový sociálno-ekonomický rozvoj. Regionálne združenie podzoborských obcí / RZ PO / sa nachádza v severovýchodnej časti Nitrianskeho kraja. Rozloha mikroregiónu je 19 440 ha a žije tu 21000 obyvateľov. RZ PO bolo založené v roku 1992 v zmysle § 20, zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Začiatok činnosti RZ PO sa vzťahuje k roku založenia, kedy bola položená základňa vzájomnej spolupráce obcí. Jej vybudovanie bolo symbolicky zavŕšené výstavbou a slávnostným odhalením „Pomníka nádeje v Žiranoch“ v roku 1994. Združenie založilo tradíciu realizácie regionálnych slávností „Podzoborské kultúrne slávnosti“ a „Slávnosti Dní zmierenia spojených s kladením vencov k Pomníku nádeje v Žiranoch“. Táto skutočnosť je dôkazom toho, že kde nechýba vôľa a odhodlanosť prezentovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo, môžu byť finančné prostriedky len čiastočným obmedzením.

Členskú základňu RZ PO tvorí 15 obcí zasahujúcich do 3 okresov: Nitra, Zlaté Moravce a Nové Zámky.

Obec je zapojená aj vo verejno-súkromnom partnerstve, *občianskom združení Žibrica*. Ide o mimovládne, nepochitické, nezávislé združenie fyzických a právnických osôb, ktoré zabezpečuje svoju činnosť napĺňaním cieľov a predmetu v celistvom území tvorenom katastrálnymi územiami obcí: Bádice, Dolné Lefantovce, Horné Lefantovce, Čeladice, Host'ová, Nitrianske Hrnčiarovce, Kolíňany, Ľudovítová, Podhorany, Štitáre, Výčapy-Opatovce, Žirany, Jelenec.

Občianske združenie je partnerstvo verejnej správy, podnikateľských a nepodnikateľských subjektov a občanov pôsobiach alebo sídliaich na danom území s cieľom zostaviť, realizovať, riadiť, monitorovať a hodnotiť integrovanú stratégiu rozvoja územia.

Občianske združenie ŽIBRICA je verejno-súkromné partnerstvo, ktoré vzniklo v júni 2011 s cieľom spoločne koncepčne rozvíjať občiansky život:

- skvalitňovať podmienky pre život obyvateľov regiónu
- chrániť životné prostredie
- chrániť duchovné hodnoty a kultúrne dedičstvo
- podporiť podnikanie a služby
- rozvíjať technickú a dopravnú infraštruktúru
- rozvíjať turizmus a cestovný ruch
- propagovať a prezentovať región Žibrice

Na území MAS Žibrica žije približne 12 100 obyvateľov na rozlohe 121 km². Do MAS patrí 13 obcí.

Poslaním OZ ŽIBRICA je aktívnou spoluprácou občanov, subjektov a inštitúcií realizovať aktivity na podporu trvalo udržateľného socio-ekonomického, environmentálneho a kultúrneho rozvoja vidieka územia Miestnej akčnej skupiny ŽIBRICA, ktoré sú v súlade s integrovanou stratégiou rozvoja územia OZ ŽIBRICA. Cieľom OZ je získať nenávratnú finančnú pomoc pre spracovanie mikroregionálnych rozvojových stratégií a pripraviť miestnu odbornú kapacitu pre prístup LEADER a mnoho ďalších cieľov súvisiacich s rozvojom územia.

1.2.3.9 Dotazníkový prieskum realizovaný v obci

Dotazníkového prieskumu realizovaného medzi občanmi obce sa zúčastnilo 38 respondentov, z toho 13 mužov a 25 žien. Najviac občanov sa zúčastnilo z vekovej kategórie 31-61 rokov (27 občanov). Z hľadiska ekonomickej aktivity sa zúčastnilo dotazníka najviac zamestnaných osôb (21). Priemerný počet členov v domácnostiach, ktoré sa dotazníka zúčastnili je 4, priemerný vek opýtaných respondentov je 31 rokov. Na dotazník odpovedali občania z rôznych oblastí, a to školstva, strojárstva, farmaceutickej, dopravy, štátneho sektora, administratívy a iné. Najviac opýtaných respondentov má prácu v Nitre, len 2 z opýtaných respondentov pracujú v Žiranoch.

V nasledujúcich riadkoch sme vybrali základné výstupy z dotazníkového prieskumu, ktoré hovoria o postojoch občanov k vybraným oblastiam.

Tabuľka č. 27 Priemerná úroveň vybraných aspektov obce

(1 – vynikajúce, 2 – dobré, 3 – priemerné, 4 – podpriemerné, 5 – nevyhovujúce)

celkový vzhľad obce	3
Stav verejných priestranstiev	3
dostupnosť obce verejnou dopravou	3
profesionalita služieb obecného úradu	2
podmienky na bývanie v obci	3
Čistota obce	4
dostupnosť služieb a obchodov	3
bezpečnosť v obci	3

Občania hodnotia vzhľad obce, ako aj dostupnosť služieb či bezpečnosť v obci ako priemerné úrovni, ako podpriemerné zhodnotili čistotu obce. Najviac pripomienok občanov smerovalo k nevyhovujúcemu stavu miestnych komunikácií a chýbajúcim chodníkom, čiernym skládkam.

Tabuľka č. 28 Priemerná úroveň vybraných aspektov obce*(1 – vynikajúce, 2 – dobré, 3 – priemerné, 4 – podpriemerné, 5 – nevyhovujúce)*

úroveň materskej školy	2
úroveň základnej školy	2
úroveň školského klubu	2
úroveň školskej jedálne	3
možnosti trávenia voľného času detí a mládeže	3
úroveň zdravotníckych služieb	4
existencia rôznych záujmových združení a spolkov	3
dostatok kultúrnych aktivít	3
dostatok športových aktivít	3
dostatok sociálnych služieb	4

Z uvedeného vidíme, že v občanovia ohodnotili ako podpriemernú úroveň zdravotníckych služieb a dostatok sociálnych služieb.

Dotazníkový prieskum sa podrobnejšie zaoberal aj otázkou kultúrneho a športového vyžitia v obci, výsledky vidíme v tabuľke č. 29

Tabuľka č. 29 Hodnotenie kultúrneho a športového vyžitia v obci

Obec má dostatok kultúrnych a športových, priestory na prípravu a realizáciu takýchto podujatí sú postačujúce	21 x
Obec má nedostatok kultúrnych a športových zariadení, priestory na prípravu a realizáciu takýchto podujatí sú nepostačujúce, popíšte problém	10x
Možnosti kultúrneho vyžitia v obci sú dostatočné a uspokojujú moje potreby	22x
Možnosti kultúrneho vyžitia v obci sú nedostatočné a neuspokojujú moje potreby, popíšte problém	7x
Možnosti športového vyžitia v obci sú dostatočné a uspokojujú moje potreby	14x
Možnosti športového vyžitia v obci sú nedostatočné a neuspokojujú moje potreby	8x
V obci sú dostatočne rozvinuté voľnočasové aktivity pre deti a mládež	6x
V obci nie sú dostatočne rozvinuté voľnočasové aktivity pre deti a mládež	20x

Tabuľka č. 30 Ohodnotenie vybraných aspektov ekonomickej stránky života v obci*(1 – vynikajúce, 2 – dobré, 3 – priemerné, 4 – podpriemerné, 5 – nevyhovujúce)*

Možnosť zamestnať v obci	4
možnosť podnikat' v obci	4
výška obecných daní	3
využívanie a stav turistických atrakcií obce	3
Stav a využívanie kultúrnych pamiatok v obci	3
podpora miestnych tradícií	2
využívanie prírodných zdrojov obce	3

Vidíme, že opýtaní občania najmenej pozitívne vnímajú možnosť zamestnania sa v obci, prevažná väčšina aspektov je na priemernej úrovni, občania dobre hodnotia výšku obecných daní a podporu miestnych tradícií.

Tabuľka č. 31 Ohodnotenie stavu infraštruktúry v obci

Stav miestnych komunikácií	4
tichosť prostredia obce	3
množstvo verejných parkovacích miest v obci	3
Stav verejnej zelene	3
napojenie na plyn	2
napojenie na vodovod	2
napojenie na verejnú kanalizáciu	3
vybavenie obce elektrickou energiou	2
Stav verejného osvetlenia	2
napojenie na dôležité dopravné komunikácie	3
dopravná dostupnosť obce	3
odvoz komunálneho odpadu	2
nakladanie so stavebným odpadom	3
ochrana majetku obce a občanov (kamerový systém)	3
požiarna ochrana obyvateľstva	4
dostupnosť internetu v obci	3
pokrytie signálom telekomunikačných sietí	2

Vidíme, že občania majú problém so stavom miestnych komunikácií a požiarnou ochranou obyvateľstva. Ostatné oblasti vnímajú ako dobré až priemerné. V pripomienkach sa najčastejšie vyskytovali pripomienky k nedostatočnej bezpečnosti chodcov na hlavnej ceste v obci, komunikácie v zlom stave a prechod nákladných áut cez obec.

Tabuľka č. 32 Ohodnotenie vybraných aspektov životného prostredia obce

množstvo zelene v obci	3
existencia čiernych skládok v obci	4
znečistenie životného prostredia rôznymi činnosťami	4
čistota ŽP v obci	3
nelegálne vypúšťanie žump	4

V oblasti životného prostredia opýtaní respondenti kriticky vnímajú najmä existenciu čiernych skládok v obci, znečistenie životného prostredia rôznymi činnosťami a nelegálne vypúšťanie žump občanov. Celkovo vidíme, že životné prostredie občania vnímajú viac negatívne ako ostatné hodnotené aspekty v obci. Medzi najčastejšie pripomienky občanov patrila zvýšená prašnosť, čiže kvalita ovzdušia v obci.

Súčasťou dotazníka bola aj otázka, ktorú oblasť obce by občania zmenili, ak by sa stali starostom. Na prvom mieste bola oblasť úprava verejného priestranstva a vzhľadu obce, na ďalších miestach bolo vybudovanie chodníkov, rekonštrukcia miestnych komunikácií, represie tvorby čiernych skládok, komunikácia s občanmi, získavanie finančných zdrojov z Európskych zdrojov a ďalšie.

Dotazník hodnotil aj zapojenie občanov do vecí verejných. 3/4 opýtaných občanov sa zúčastňujú volieb do miestnej samosprávy, väčšina sa nezúčastňuje na zasadnutiach obecného zastupiteľstva, približne polovica navštívi svojho poslanca alebo starostu so svojou požiadavkou. Približne polovica opýtaných občanov nepozná Miestnu akčnú skupinu Žibrica do ktorej obec patrí.

Záverom uvádzame tabuľku, ktorá zodpovedala otázku na ktoré oblasti a aktivity by sa podľa občanov mal sústrediť rozvoj obce v nasledujúcich 7 rokoch.

Tabuľka č. 33 Smerovanie rozvoja obce v nasledujúcich 7 rokoch občanmi obce

rekonštrukcia miestnych komunikácií	33 x
rozširovanie ponuky služieb	12 x
podpora rozvoja podnikania	16x
úprava verejných priestranstiev a centra obce	33x
vybudovanie nových ihrísk a športovísk	9x
kultivácia a výsadba zelene	20x
rozšírenie ponuky kultúrnych podujatí	16x
zavedenie nových sociálnych služieb v obci	10x
školsťvo, zdravotníctvo, kultúra, šport	22x
celkový vzhľad obce	25x
dobudovanie verejnej kanalizácie	32x
bytová výstavba a nové stavebné pozemky	31x
poskytovanie sociálnej starostlivosti	13x
rekonštrukcia verejných budov	11x
spoločenský život	16x
rozvoj ICR	13x
ochrana prírody a životného prostredia	13x
celkový vzhľad obce	27x
iné	Iné 3x: rekonštrukcia chodníkov, cesty medzi obcami

1.3 SWOT analýza

Silné stránky

- výhodná prímestská poloha obce
- blízkosť miest Nitra a Zlaté Moravce
- dobrá dopravná dostupnosť obce osobnou dopravou
- dobré spojenie obce s okolím verejnou autobusovou dopravou
- dobré podmienky pre CR: pohorie Tríbeč, vrch Žibrica
- priaznivé klimatické pomery a pôdne podmienky pre živočíšnu a rastlinnú výrobu
- vyrovnané využívanie pôdneho fondu na poľnohospodárske a nepoľnohospodárske účely
- existencia chránených prírodných území a biotopov európskeho a národného významu
- prevládajúci migračný prírastok a celkový prírastok obyvateľov
- dobrý vývoj indexu vitality
- primerané zastúpenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva
- remeselná zručnosť obyvateľov (výšivky, kroje)
- existencia aktívnych spoločenských a športových organizácií a združení
- množstvo pracovných príležitostí v okolitých mestách
- rôznorodé podnikateľské subjekty v obci
- poľnohospodárske družstvo SPU v Nitre v obci
- tradícia pestovania viniča, existencia vinohradníckej oblasti
- dostatočné množstvo služieb občanom
- existencia bytových domov v obci
- existencia centra voľného času v Dolnom parku
- existencia obecného múzea
- dobrá dostupnosť turistických destinácií - Tesárske Mlyňany, Žibrica, Topoľčianky, Gýmeš, Jelenec
- organizovanie rôznorodých kultúrnych a športových podujatí
- turistický chodník a náučný chodník Ponitrianskej magistrály
- účasť obce v MAS Žibrica
- existencia integrovanej stratégie MAS Žibrica
- spolupráca so zahraničnými obcami Dorog a Papkeszi
- vykonaná ROEP
- vypracovaný územný plán obce z roku 2008
- Existencia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja
- zapojenie obce do projektu Ponitrianskeho združenia pre separáciu odpadov
- existencia zariadení občianskej infraštruktúry (škôlka, škola)
- dobrá úroveň spolupráce so zahraničnými partnerskými obcami

Slabé stránky

- prirodzený úbytok obyvateľov
- nezáujem väčšej časti občanov o veci verejné
- nevysporiadané majetkové vzťahy
- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj
- nedobudovaná kanalizácia
- nedostatočná zdravotná infraštruktúra
- zlý technický stav miestnych komunikácií a chýbajúce chodníky na hlavnej ulici
- nerevitalizovaná centrálna historická časť obce

- absencia oddychových zón v obci
- znečisťovanie životného prostredia ľudskou činnosťou
- nízka uvedomelosť miestnych občanov k životnému prostrediu
- záťaž životného prostredia zvýšenou nákladnou dopravou a ťažbou vápenca
- prašnosť v obci
- množstvo čiernych skládok v obci
- spaľovanie odpadov občanmi obce
- znečistenie prostredia Dolného parku
- nedostatočný odvod prívalovej dažďovej vody
- preťaženosť miestnych komunikácií
- nedostatočný rozvoj doplnkových služieb CR a slabé využitie turistického prírodného potenciálu obce
- neprístupná najväčšia jaskyňa v pohorí Trábeč – zvislá jaskyňa
- neexistencia cyklotrás
- nerekonštruované historické domy, nevyužívané na kultúrnu a rekreačnú činnosť
- nevyužitie koľajníc prechádzajúce obcou
- existencia vápenky v katastri obce – znečisťovanie životného prostredia
- nevyužitý potenciál miestnej ekonomiky

Príležitosti

- migračný prírastok obyvateľov
- prímestská forma bývania
- podpora IBV
- výstavba bytov a podpora IBV
- dobudovanie miestnej infraštruktúry (kanalizácia, chodníky, oddychové zóny)
- rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci
- skrášlenie a úprava verejných priestranstiev v obci
- využitie poľnohospodárskeho potenciálu – miestne produkty
- podpora miestnej ekonomiky, podpora trvalo udržateľného a zodpovedného podnikania (vytvorenie trhoviska)
- podpora a využitie turistického potenciálu obce (Žibrica, ľudový dom)
- rozvoj vinohradníckej oblasti
- rekonštrukcia historických domov v obci a ich rekreačné využitie
- vybudovanie značených cykloturistických trás
- prehlbovanie spolupráce s Dorogom a Papkeszi
- prehlbovanie spolupráce v oblasti Mikroregiónu
- využívanie všetkých dostupných zdrojov financovania projektových zámerov (domáce a zahraničné dotačné zdroje)
- využívanie potenciálu MAS
- odhlučnenie nákladnej dopravy v obci (využitie železnice)

Ohrozenia

- prirodzený úbytok obyvateľov
- nedobudovanie technickej infraštruktúry (kanalizácie, chodníkov)
- nerekonštruované miestne komunikácie
- nadmerná nákladná doprava prechádzajúca obcou
- nezáujem občanov o veci verejné

- nevyužívanie turistického potenciálu obce
- nevyužitie historických stavieb v obci na rekreačné účely
- nezlepšenie prístupu občanov k životnému prostrediu obce
- nevysporiadanie vlastníckych vzťahov obce
- nevytvorenie zelených oddychových zón v obci a príťažlivého centra obce
- nevyužitie miestneho potenciálu pre rozvoj miestnej ekonomiky
- znečisťovanie životného prostredia existenciou kameňolomu
- čierne skládky v obci
- nezlepšenie stavu ŽP
- nevysporiadanie vlastníckych vzťahov

2 Strategická časť

2.1 Vízia obce

Obec príťažlivá pre obyvateľov, ktorá má dobrú úroveň sociálnej, technickej a turistickej infraštruktúry s kvalitným životným prostredím, schopná vytvoriť zázemie pre rozvoj podnikateľského prostredia.

2.1.1 Špecifické ciele, priority a opatrenia rozvoja

Vytvorenie špecifických cieľov, priorít a opatrení je dôležité pre určenie smerovania obce na obdobie ďalších 7 rokov. Špecifické ciele a priority odrážajú hlavné oblasti do ktorých bude rozvoj v nasledujúcich rokoch smerovaný.

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.1 Rozvoj bývania a vzhľadu obce

Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania

Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce

Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu

Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu

Priorita 2.2 Rozvoj podnikania a spolupráce

Opatrenie 2.2.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce

3 IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ

3.1 Popis jednotlivých cieľov a opatrení

Špecifický cieľ 1 Rozvoj kvality života v obci

Obec sa nachádza v blízkosti krajského mesta Nitra. Ako prímestská obec s dobrou dopravnou dostupnosťou má potenciál rozvoja vo vytvorení vhodných podmienok pre príchod nových obyvateľov. Ide o rozvoj nových priestorov na bývanie, vzhľad obce, infraštruktúry a životného prostredia obce. Špecifický cieľ obsahuje 2 priority, ktoré sú zamerané na rozvoj uvedených oblastí.

Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania

Obec má potenciál aj v oblastiach cestovného ruchu a rozvoja podnikania. Jej katastrom prechádza turistický chodník Ponitrianskej magistrály, v intraviláne má historické prvky. Susedí s obcou Jelenec, kde sa nachádza hrad Gýmeš. Blízkosť Nitry znamená ďalšie historické či kultúrne pamiatky. Zároveň sa na jej území nachádza poľnohospodárske družstvo (lokálna produkcia), ktoré tvorí potenciál rozvoja podnikateľského prostredia v obci. Obec je súčasťou Miestnej akčnej skupiny Žibrica v čom sa tiež pri dobrom manažmente MAS skrýva potenciál rozvoja.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1

PRIORITA 1.1 Rozvoj bývania a vzhľadu obce

Rozvoj bývania v sebe zahŕňa vytvorenie nových priestorov pre príchod nových obyvateľov, a to výstavbou nájomných bytov alebo vytvorením nových pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu. Zároveň je to otázka riešenia verejnej zelene v obci či úprava priestorov, ktoré slúžia občanom.

Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania

Toto opatrenie sa zameriava najmä na dostatok ubytovacích kapacít pre nových obyvateľov. Žirany sa nachádzajú v blízkosti mesta Nitra, dôležitým cieľom obce je vytvoriť podmienky pre príchod nových obyvateľov.

Kľúčové ciele opatrenia

- Podpora prílevu nových obyvateľov do obce

Vhodné aktivity a typové projekty

- vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- výstavba bytov (16 bytových jednotiek)

Potenciálne finančné zdroje

- Vlastné zdroje obce
- Štátny fond rozvoja bývania
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja

Realizačný orgán

- Obecný úrad Žirany

Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce

Opatrenie sa venuje rozvoju estetickej stránky života v Žiranoch. Verejná zeleň, prostredie parku kultúry a oddychu či celkový vzhľad obce sú súčasťou kvalitného života v Žiranoch.

Kľúčové ciele opatrenia

- prilákanie nových obyvateľov do obce
- zvýšenie kvality života a prostredia obce

Vhodné aktivity a typové projekty

- úprava verejnej zelene
- zelené parky v obci
- úprava parku kultúry a oddychu

Potenciálne finančné zdroje

- Program obnovy dediny
- Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení)

Realizačný orgán

- Obecný úrad Žirany

PRIORITA 1.2 Rozvoj infraštruktúry a životné prostredie obce

Opatrenie 1.2.1 Dobudovanie infraštruktúry obce

Opatrenie je zamerané na rozvoj sociálnej a technickej infraštruktúry. Obec má rozvinuté športové a kultúrne zázemie, organizuje rôzne kultúrne podujatia. Spoluprácou v rámci regiónu, ale aj medzinárodnou spoluprácou sa zvyšuje úroveň športových a kultúrnych podujatí v obci. V rámci technickej infraštruktúry je v obci dôležité zamerať sa najmä na rekonštrukciu miestnych komunikácií a dobudovanie chodníkov pre chodcov, zároveň je potrebné venovať sa otázke vybudovania obchvatu v obci, ktorý by odhlučnil a odťažil životné prostredie obce.

Kľúčové ciele opatrenia

- podpora príchodu nových obyvateľov do obce
- zlepšenie kvality života v obci

Vhodné aktivity a typové projekty

- výstavba multifunkčného športového komplexu
- podpora kultúrnych aktivít
- výstavba cestného obchvatu

Potenciálne finančné zdroje

- Program Európa pre občanov
- vlastné zdroje obce

Realizačný orgán

Obecný úrad Žirany

Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce

Kvalita ŽP je ďalším dôležitým predpokladom ovplyvňujúcim kvalitu života v obci. Na životné prostredie obce vplýva niekoľko faktorov, ako existencia lomu v katastri obce, nedobudovaná kanalizácia v častiach obce, vytváranie čiernych skládok, neefektívne odvádzanie dažďovej vody.

Kľúčové ciele opatrenia

- zlepšenie kvality života v obci
- zlepšenie úrovne životného prostredia obce

Vhodné aktivity a typové projekty

- dostavba kanalizácie
- odstránenie čiernych skládok

Potenciálne finančné zdroje

- IROP, prioritná os 4, investičná priorita 4.2, akcia 2.4.2.1
- OP Kvalita ŽP, prioritná os 1, investičná priorita 2
- Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako združenie obcí)
- Program obnovy dediny

Realizačný orgán

Obecný úrad Žirany

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu

Turistika a cykloturistika sú rozšíreným spôsobom trávenia voľného času. Obcou prechádza turistická trasa Ponitrianskej magistrály, vyžaduje si revitalizáciu. Cykloturistika je v obci a v jej blízkosti rozvinutá málo, avšak podmienky na jej rozvoj sú dobré. V obci sa nachádza dom ľudových tradícií, ktorý bol vytvorený za účelom prezentácie kultúrneho bohatstva obce.

Kľúčové ciele opatrenia

- podpora rozvoja potenciálu CR v obci

Vhodné aktivity a typové projekty

- revitalizácia turistických trás
- výstavba cyklotrás

Potenciálne finančné zdroje

- Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.5

Realizačný orgán

Obecný úrad Žirany

Opatrenie 2.1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce v obci

Spolupráca obce s inými samosprávami a zahraničím znamená rozvoj širšieho územia. Spolupráca môže byť zameraná na rôzne oblasti, závisí od mnohých faktorov, ako sú potreby jednotlivých obcí, dotačné systémy, požiadavky občanov.

V obci sa nachádzajú subjekty produkujúce lokálnu produkciu, ktoré sa môžu stať základom rozvoja podnikateľského prostredia v obci.

Kľúčové ciele opatrenia

- podpora rozvoja miestneho podnikania
- podpora rozvoja spolupráce

Vhodné aktivity a typové projekty

- vytvorenie farmárskych trhov
- spolupráca v rámci MAS

Potenciálne finančné zdroje

- Program rozvoja vidieka, opatrenie 4, podopatrenie 4.1 Investície do poľnohospodárskych družstiev

Realizačný orgán

Obec Žirany

3.2 Zásobník projektových zámerov

1. Výstavba nájomných bytov
2. Vytvorenie voľných pozemkov na rozvojové účely
3. Vymedzenie centra obce a jeho revitalizácia
4. Vytvorenie zelených oddychových zón v obci
5. Revitalizácia Centra kultúry a oddychu – zeleň, drobné vybavenie, estetické prvky
6. Výstavba chodníkov
7. Rekonštrukcia komunikácií
8. Vybudovanie viacúčelového športové-kultúrneho zariadenia
9. Dostavba kanalizácie
10. Revitalizácia Centra kultúry a oddychu – dobudovanie pódia
11. Prestavba štrkovej lesnej cesty – vytvorenie obchvatu obce
12. Likvidácia nelegálnych skládok odpadu
13. Úprava odvodňovacích rigolov
14. Zveľadenie ľudového domu tradícií
15. Rozvoj koloritu obce
16. Rozvoj drobných služieb CR
17. Revitalizácia a údržba turistického chodníka
18. Vytvorenie, revitalizácia a údržba cyklistického chodníka
19. Vytvorenie podnikateľského produktu
20. Prehlbovanie cezhraničnej spolupráce
21. Prehlbovanie regionálnej spolupráce

3.3 Akčný plán na roky 2015-2020

Názov projektového zámeru	Zaradenie	Zdroj financovania	Celková hodnota projektu	Nositeľ projektu
Zmena územného plánu a doplnky územného plánu	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.1. Rozvoj bývania a vzhľadu obce Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania	MDVRR Vlastné zdroje obce	-	Obec Žirany
Výstavba nájomných bytov	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.1. Rozvoj bývania a vzhľadu obce Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania	Štátny fond rozvoja bývania Vlastné zdroje obce Dotácia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja	-	Obec Žirany
Vymedzenie oddychovej zóny obce	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.1. Rozvoj bývania a vzhľadu obce Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce	Program obnovy dediny Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení) Program rozvoja vidieka , opatrenie 19 - LEADER LEADER NSK	-	Obec Žirany
Vytvorenie zelených oddychových zón v obci	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.1. Rozvoj bývania a vzhľadu obce Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce	Program obnovy dediny Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení) Opatrenie 19 LEADER Environmentálny fond LEADER NSK	-	Obec Žirany
Revitalizácia aktívnej oddychovej zóny obce	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.1. Rozvoj bývania a vzhľadu obce Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce	Program obnovy dediny Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení) Opatrenie 19 LEADER LEADER NSK	-	Obec Žirany

Výstavba chodníkov	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	Vlastné zdroje obce Nórsky finančný mechanizmus Švajčiarsky finančný mechanizmus	-	Obec Žirany
Rekonštrukcia komunikácií	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	Dotácia Nitrianskeho samosprávneho kraja Rekonštrukcia komunikácií	-	Nitriansky samosprávny kraj Obec Žirany
Výbudovanie viacúčelového športovo-kultúrneho zariadenia	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	Program rozvoja vidieka , opatrenie 19 LEADER Vlastné zdroje obce	-	Obec Žirany
Kultúra a šport	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	Európa pre občanov Program cezhraničnej spolupráce maďarská republika-slovenská republika Ministerstvo školstva SR	-	Obec Žirany
Dostavba kanalizácie	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	IROP , prioritná os 4, investičná priorita 4.2, akcia 2.4.2.1 OP Kvalita ŽP , prioritná os 1, investičná priorita 2 Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako združenie obcí) Environmentálny fond	-	Obec Žirany
Prestavba štrkovej lesnej cesty – vytvorenie obchvatu obce	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra	Vlastné zdroje obce Program rozvoja vidieka, opatrenie 4, podopatrenie 4.3)	-	Obhospodarovateľ lesa v zmysle zákona o lesoch

	a			
Likvidácia nelegálnych skládok odpadu	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce	Environmentálny fond Program obnovy dediny	-	Obec Žirany
Úprava odvodňovacích rigolov	Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce	Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.2 (iba združenia obcí) Environmentálny fond	-	Obec Žirany
Zveľadenie ľudového domu tradícií	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.5 Opatrenie 19 LEADER	-	Obec Žirany
Rozvoj koloritu obce (zachovanie historických prvkov obce)	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.5 opatrenie 19 LEADER LEADER NSK	-	Obec Žirany
Rozvoj drobných služieb CR (zmrzlina, rýchle občerstvenie)...	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	Vlastné zdroje obce	-	Obec Žirany
Revitalizácia a údržba turistického chodníka	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.5 (iba ako člen združenia obcí) Opatrenie 19 LEADER LEADER NSK	-	Obec Žirany
Vytvorenie, revitalizácia a údržba cyklistického chodníka	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie	Program rozvoja vidieka , opatrenie 7, podopatrenie 7.5 (iba ako združenie obcí) Opatrenie 19	-	Obec Žirany

	2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu	LEADER LEADER NSK		
Vytvorenie podnikateľského produktu (farmárske trhy)	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce	Program rozvoja vidieka , opatrenie 4, podopatrenie 4.1 Investície do poľnohospodárskych družstiev Opatrenie 19 LEADER	-	FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe
Prehlbovanie cezhraničnej spolupráce	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce	Program cezhraničnej spolupráce SR-MR Program Európa pre občanov	-	Obec Žirany
Prehlbovanie regionálnej spolupráce	Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu Opatrenie 2.1.1 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce	LEADER NSK Program rozvoja vidieka , os 19 LEADER	-	Obec Žirany

3.4 Definícia projektov akčného plánu na roky 2014-2020

Popis projektového zámeru č. 1

1) Názov projektu

Zmena územného plánu

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Obec, v dôsledku rozvoja v posledných rokoch potrebuje vykonať zmeny v územnom pláne. Predmetom zmien je zmena značenia začiatku a konca obce, zmena polohy autobusových zastávok a vymedzenie nového obchvatu v obci.

4) Cieľ – účel projektu

- zosúladienie územného plánu obce s rozvojovými zámermi obce

5) Výstupy projektu

- aktualizovaný územný plán

6) Hlavné aktivity

- zmena územného plánu

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Vlastné zdroje obce

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.1 Rozvoj bývania a vzhľadu obce

Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 2

1) Názov projektu

Výstavba nájomných bytov

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Obec má pozitívny migračný prírastok obyvateľov, nachádza sa v blízkosti mesta Nitra. Bytové domy vytvoria nové priestory pre prisťahovanie obyvateľov.

4) Cieľ – účel projektu

- prírastok obyvateľov obce

5) Výstupy projektu

- bytový dom so 16 bytovými jednotkami v obci so súvisiacou infraštruktúrou

6) Hlavné aktivity

- výstavba bytového domu
- výstavba súvisiacej infraštruktúry

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

800 000 eur

9) Predpokladané financovanie

Štátny fond rozvoja bývania
Vlastné zdroje obce
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.1 Rozvoj bývania a vzhľadu obce

Opatrenie 1.1.1 Rozvoj bývania

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 3

1) Názov projektu

Vymedzenie a revitalizácia oddychovej zóny obce

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Revitalizácia oddychovej zóny v obci (priestor okolo kostola a pamätníka v obci) nevyhnutnými investíciami spríjemní vzhľad obce a zvýši kvalitu života občanov.

4) Cieľ – účel projektu

- zlepšenie vzhľadu obce

5) Výstupy projektu

- revitalizovaná oddychová zóna v obci

6) Hlavné aktivity

- úprava verejnej zelene
- vybudovanie infraštruktúry v oddychovej zóne
- zmena umiestnenia autobusovej zastávky

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program obnovy dediny

Program rozvoja vidieka – opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení)

Program rozvoja vidieka – opatrenie 19 Leader

Leader NSK

10) Predpokladané obdobie realizácie

2014-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj obce

Priorita 1.1 Rozvoj bývania a kvalita života v obci

Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 4

1) Názov projektu

Vytvorenie zelených oddychových zón v obci

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Zeleň tvorí neoddeliteľnú súčasť priestorov v obci. Vytvorenie zelených oddychových zón, osadenie izolačnej zelene, prípadne vybavenie zelených oddychových zón (parčíkov) prvkami drobnej architektúry na vybraných miestach podporí spríjemnenie životného prostredia.

4) Cieľ – účel projektu

- spríjemnenie prostredia v obci zelenými zónami

5) Výstupy projektu

- vytvorené zelené oddychové zóny v obci

6) Hlavné aktivity

- revitalizácia zelene
- výsadba zelene
- osadenie prvkov drobnej architektúry

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program obnovy dediny

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení), opatrenie 19 LEADER

Environmentálny fond

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj obce

Priorita 1.2 Životné prostredie obce

Opatrenie 1.2.1 Dobudovanie infraštruktúry obce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 5

1) Názov projektu

Revitalizácia aktívnej zóny obce

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Park kultúry a oddychu slúži všetkým občanom obce na kultúrne a športové využitie od roku 2002. V súčasnosti jednotlivé prvky pod vplyvom používania a bohužiaľ aj vandalizmu, potrebujú revitalizáciu. Zároveň dobudovanie parku, chodníkov zvýši úroveň Parku kultúry a oddychu.

4) Cieľ – účel projektu

- revitalizácia parku kultúry a oddychu

5) Výstupy projektu

- revitalizovaný park kultúry a oddychu

6) Hlavné aktivity

- revitalizácia verejnej zelene
- revitalizácia prvkov drobnej architektúry
- revitalizácia technickej infraštruktúry

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako obec v združení,
Program rozvoja vidieka, opatrenie 19 LEADER
Program obnovy dediny
Leader NSK

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.1 Rozvoj bývania a vzhľadu obce

Opatrenie 1.1.2 Rozvoj vzhľadu obce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 6

1) Názov projektu

Výstavba chodníkov

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Chýbajúcou infraštruktúrou v celej obci sú chodníky pre chodcov. Chodníky je potrebné vybudovať v rámci celej obce, najakútnejšou otázkou je však vystavanie chodníka od centra obce smerom k centru kultúry a oddychu (popri hlavnej ceste).

4) Cieľ – účel projektu

- rozvoj infraštruktúry obce

5) Výstupy projektu

- chodníky v obci

6) Hlavné aktivity

- výstavba chodníka

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Vlastné zdroje obce

Nórsky finančný mechanizmus

Švajčiarsky finančný mechanizmus

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 7

1) Názov projektu

Rekonštrukcia komunikácií

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Miestne komunikácie aj komunikácia vo vlastníctve Nitrianskeho kraja potrebujú v obci pozornosť. Sú zaťažené najmä nákladnou dopravou, ktorá prechádza obcou.

4) Cieľ – účel projektu

- rozvoj infraštruktúry obce

5) Výstupy projektu

- rekonštruované komunikácie

6) Hlavné aktivity

- rekonštrukcia komunikácií

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Vlastné zdroje obce

Dotácia Nitrianskeho samosprávneho kraja

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a rozvoj životného prostredia

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 8

1) Názov projektu

Vybudovanie viacúčelového športovo-kultúrneho zariadenia

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Obec Žirany má dobre rozvinutý kultúrny a športový život. V Parku kultúry a oddychu je priestor na vybudovanie viacúčelového športovo-kultúrneho zariadenia, ktoré by mohlo slúžiť ako integrované športovo kultúrne zariadenie pre okolité samosprávy.

4) Cieľ – účel projektu

- rozvoj sociálnej infraštruktúry obce

5) Výstupy projektu

- viacúčelové športovo-kultúrne centrum

6) Hlavné aktivity

- výstavba športové-kultúrneho centra

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Vlastné zdroje obce

Program rozvoja vidieka, opatrenie 19 LEADER

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita životného prostredia

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 9

1) Názov projektu

Dostavba kanalizácie

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Nedobudovaná kanalizácia v celej obci

4) Cieľ – účel projektu

- dobudovanie technickej infraštruktúry – kanalizácia

5) Výstupy projektu

- nové kanalizačné prípojky

6) Hlavné aktivity

- dostavba kanalizácie

7) Umiestnenie projektu

Intravilán a extravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

IROP, prioritná os 4, investičná priorita 4.2, akcia 2.4.2.1

OP Kvalita ŽP, prioritná os 1, investičná priorita 2

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.4 (iba ako združenie obcí)

Environmentálny fond

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita životného prostredia

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 10

1) Názov projektu:

Prestavba štrkovej lesnej cesty – vytvorenie obchvatu obce

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Existencia lomu a vápenky v obci predstavuje záťaž na komunikácie v obci. Frekventovaná nákladná doprava nielen zaťažuje komunikácie, ale zároveň prináša prvok zvýšenej hlučnosti a prašnosti pre obyvateľov.

4) Cieľ – účel projektu

- zníženie zaťaženia komunikácií a zníženie hlučnosti v obci

5) Výstupy projektu

- spevnená cesta - obchvat

6) Hlavné aktivity

- spevnenie štrkovej lesnej cesty a jej rozšírenie

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Vlastné zdroje obce

Program rozvoja vidieka, opatrenie 4, podopatrenie 4.3

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP

Opatrenie 1.2.1 Technická a sociálna infraštruktúra

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 11

1) Názov projektu:

Likvidácia nelegálnych skládok odpadu

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Nelegálne skládky poškodzujú nielen kvalitu, ale aj vzhľad životného prostredia obce. V Žiranoch sú nelegálne skládky vytvárané najmä občanmi obce. Je potrebné ich riešenie.

4) Cieľ – účel projektu

- zníženie zaťaženia komunikácií a zníženie hlučnosti v obci

5) Výstupy projektu

- spevnená cesta - obchvat

6) Hlavné aktivity

- spevnenie štrkovej lesnej cesty a jej rozšírenie

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program obnovy dediny

Environmentálny fond

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP

Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 12

1) Názov projektu:

Úprava odvodňovacích rigolov

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Odvádzanie vody v obci je síce riešené, ale nie dostatočne efektívne. Je potrebná revitalizácia odvodňovacích rigolov.

4) Cieľ – účel projektu

- zvýšenie kvality životného prostredia obce

5) Výstupy projektu

- revitalizované odvodňovacie rigoly

6) Hlavné aktivity

- úprava odvodňovacích rigolov

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.2 (iba združenia obcí)
Environmentálny fond

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 1 Rozvoj života a jeho kvality

Priorita 1.2 Rozvoj infraštruktúry a kvalita ŽP

Opatrenie 1.2.2 Životné prostredie obce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 13

1) Názov projektu

Zveľadenie ľudového domu tradícií

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Ľudový dom tradícií obec vytvorila ako pripomienku života predchádzajúcich generácií. Je vzácnym kultúrnym kúskom z ktorého sa skladajú spomienky na život v obci. Jeho zveľadovanie je prirodzenou súčasťou rozvoja obce.

4) Cieľ – účel projektu

- zvýšenie úrovne povedomia o histórii obce, príspevok k rozvoju cestovného ruchu

5) Výstupy projektu

- inovačné prvky ľudového domu tradícií

6) Hlavné aktivity

- zveľadovanie ľudového domu tradícií

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.5, opatrenie 19 LEADER

10) Predpokladané obdobie realizácie

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj podnikania a podpora cestovného ruchu

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1.1 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 14

1) Názov projektu

Rozvoj koloritu obce (zachovanie historických prvkov v obci)

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

V centre obce sa nachádzajú historické domy a historické prvky (studne), ktorých revitalizácia so sebou prinesie zvýraznenie koloritu obce a podporí jej ráz.

4) Cieľ – účel projektu

- rozvoj koloritu obce za účelom zvýšenia atraktivity obce

5) Výstupy projektu

- revitalizované historické prvky v centre obce

6) Hlavné aktivity

- revitalizácia historických prvkov v centre obce

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.5 , opatrenie 19 LEADER LEADER NSK

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Podpora cestovného ruchu a podnikania

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu

Opatrenie 2.1.1 Rozvoj potenciálu cestovného ruchu

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 15

1) Názov projektu

Revitalizácia a údržba turistického chodníka

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Katastrom obce prechádza turistický chodník Ponitrianskej magistrály, avšak potrebuje revitalizáciu vo forme úpravy samotného chodníka či značenia.

4) Cieľ – účel projektu

- zlepšenie turistického potenciálu obce

5) Výstupy projektu

- revitalizovaný turistický chodník Ponitrianskej magistrály

6) Hlavné aktivity

- úprava značenia turistického chodníka
- vyčistenie chodníka

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.5 (iba ako združenie obcí), opatrenie 19
LEADER
LEADER NSK

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj cestovného ruchu a podnikania

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1. Rozvoj potenciálu cestovného ruchu

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 16

1) Názov projektu

Vytvorenie, revitalizácia a údržba cyklistického chodníka

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Cykloturistika je v súčasnosti aktuálnou problematikou, v obci Žirany sú tiež dobré podmienky na vytvorenie cyklotrás a napojenie na okolité obce.

4) Cieľ – účel projektu

- zlepšenie turistického potenciálu obce

5) Výstupy projektu

- značená cyklotrasa prechádzajúca obcou

6) Hlavné aktivity

- vymedzenie trasy cyklotrasy
- spevnenie povrchu
- značenie cyklotrasy

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 7, podopatrenie 7.5 (iba ako združenie obcí), opatrenie 19 LEADER,

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj podnikania a podpora cestovného ruchu

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1. Rozvoj potenciálu cestovného ruchu

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 17

1) Názov projektu

Vytvorenie podnikateľského produktu (farmárske trhy)

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

V obci sa nachádza poľnohospodárske družstvo produkujúce lokálnu produkciu. Vytvorenie tradície farmárskych trhov v spolupráci s okolitými obcami pomôže podporiť lokálnu ekonomiku.

4) Cieľ – účel projektu

- podpora výroby a predaja lokálnej produkcie

5) Výstupy projektu

- pravidelné farmárske trhy

6) Hlavné aktivity

- vytvorenie pravidelnej aktivity farmárske trhy
- spracovanie štúdie uskutočniteľnosti na vytvorenie farmárskych trhov

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

Program rozvoja vidieka, opatrenie 4, podopatrenie 4.1 Investície do poľnohospodárskych družstiev

10) Predpokladané obdobie realizácie

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj cestovného ruchu a podnikania

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu

Opatrenie 2.1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 18

1) Názov projektu

Prehľbovanie cezhraničnej spolupráce

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Obec má nadviazané vynikajúce vzťahy so zahraničnými obcami Dorog a Papkeszi, maďarskými obcami. Tento projektový zámer je zameraný na ďalší rozvoj tejto cezhraničnej spolupráce.

4) Cieľ – účel projektu

- prehľbovanie cezhraničnej spolupráce

5) Výstupy projektu

- pravidelné farmárske trhy

6) Hlavné aktivity

- vytvorenie pravidelnej aktivity farmárske trhy

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

- Program cezhraničnej spolupráce SR-MR
- Program Európa pre občanov

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj podnikania a podpora cestovného ruchu

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

Popis projektového zámeru č. 19

1) Názov projektu

Prehľbovanie regionálnej spolupráce

2) Nositeľ projektu

Obec Žirany

3) Zdôvodnenie projektu – popis konkrétneho problému, ktorý je navrhovaným projektom riešený

Regionálna spolupráca Podzoborských obcí nie je v súčasnosti plne rozvinutá. Investície do fungovania miestnej akčnej skupiny, prehľbovanie spolupráce s jednotlivými obcami sú dôležitou súčasťou rozvoja obce.

4) Cieľ – účel projektu

- prehľbovanie regionálnej spolupráce v rôznych oblastiach

5) Výstupy projektu

- spoločné aktivity v rámci MAS Žibrica

6) Hlavné aktivity

- spolupráca v oblasti kultúry
- spolupráca v oblasti športu
- spolupráca v ďalších oblastiach

7) Umiestnenie projektu

Intravilán obce

8) Predpokladané náklady

-

9) Predpokladané financovanie

LEADER NSK

Program rozvoja vidieka, os 19 LEADER

10) Predpokladané obdobie realizácie

2015-2020

11) Ktorý cieľ, resp. opatrenie PHSR podporuje

Špecifický cieľ 2 Rozvoj podnikania a podpora cestovného ruchu

Priorita 2.1 Rozvoj turistického potenciálu obce

Opatrenie 2.1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a spolupráce

12) Zodpovedná osoba

starosta obce

4 Monitorovanie a hodnotenie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má význam v prípade, že sa bude reálne používať, pravidelne monitorovať a vyhodnocovať. Monitorovanie a hodnotenie je dôležitou súčasťou správnej implementácie PHSR. Predstavuje priebežné sledovanie a vyhodnocovanie vykonávaných opatrení a realizáciu konkrétnych projektov.

Pri realizácii PHSR a akčného plánu je potrebné prevziať zodpovednosť za jednotlivé strategické ciele a aktivity. Garantom PHSR je obec Žirany, je potrebné, aby obecné zastupiteľstvo malo zodpovednosť za realizáciu, monitorovanie a vyhodnocovanie cieľov, priorít, opatrení a aktivít. Zastupiteľstvo obce je najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce. Obecné zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o realizácii programu, osobu, ktorá bude zodpovedná za monitorovanie PHSR.

Pravidelné predkladanie hodnotiacich správ o postupe realizácie a príprave projektov, ako aj o iných aktivitách súvisiacich s plnením PHSR. Hlavným hodnotiacim dokumentom bude Hodnotiaca správa PHSR.

5 Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Žirany bol vytvorený za účelom vytvorenia komplexného pohľadu na zdroje obce, ktoré sú využiteľné pre jej ďalší rozvoj. Okrem všeobecnej charakteristiky územia stanovuje ciele, priority a opatrenia, ktoré sú potrebné k naplneniu poslania územia.

Tento dokument nie je finálnou fázou rozvoja obce. Je len jej základným východiskom pre realizačnú etapu. V tejto súvislosti sa do popredia dostáva úloha samosprávy obce, aby v čo najväčšej miere zabezpečila efektívne a účinne realizovanie priorít rozvoja, ich financovanie a implementovanie za účelom naplnenia definovaných cieľov. Priebežne, po začatí realizačnej fázy, začne aj monitorovacia etapa, príp. i aktualizácia dokumentu, ak by nastali výrazne zmeny v socio-ekonomickej situácii v obci, ktoré neboli pri kreácii programu predvídateľné. Monitorovacia fáza má svoje opodstatnenie z toho dôvodu, že i úspešný proces strategického plánovania pripúšťa potrebu priebežného vyhodnocovania toho, čo má byť dosiahnuté a porovnania skutočne dosiahnutých výsledkov s plánovanými prioritami rozvoja.

Použitá literatúra

1. Údaje štatistického úradu SR
2. Monografia o obci Žirany
3. Internetová stránka obce Žirany
4. Územný plán obce Žirany
5. Integrovaná stratégia miestneho rozvoja MAS Žibrica
6. <http://www.regiony21.sk/vystupy/publikacia/KR21kap5.pdf>
7. Údaje zo SOPK
8. Retrospektívny lexikón obcí
9. Internetová stránka OZ Žibrica

Budova obecného úradu v Žiranoch

Zrekonštruovaná zastávka

Dom smútku

Detské ihrisko financované z programu Leader NSK

Katolícky kostol

Prevádzka vápenky Calmit v obci

Budova základnej školy s materskou školou

Viacúčelové športové ihrisko

Ludový dom

Detské dopravné ihrisko

Nový asfaltový koberec na jednej z ulíc obce

Stavebné práce na obecných bytoch

Obnovená historická kaplnka v obci